

6g/
162

ARBO

CONVENANT

**De coulissen in de schijnwerpers:
Arbokennisinfrastructuur in
de Podiumkunstenbranche**

Samenvatting

Jan Michiel Meeuwsen
Sonja Nossent
Jeannette Paul

TNO Arbeid, Hoofddorp

TN0127577

De coulissen in de schijnwerpers: Arbokennisinfrastructuur in de Podiumkunstenbranche

Samenvatting

Jan Michiel Meeuwsen
Sonja Nossent
Jeannette Paul

m.m.v.:
Michelle van Dijk
Anja van Bokhoven

TNO ARBEID
BIBLIOTHEEK
POSTBUS 718
2130 AS HOOFDDORP
TEL. 023-5549 468

NR. 48681
plaats 69-162

Onderzoek verricht door TNO Arbeid

september 2002

Verkoop
Elsevier bedrijfsinformatie bv
Postbus 808, 7000 AV DOETINCHEM
Telefoon (0314) 35 83 58, telefax (0314) 34 90 48

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Analyse van de arbokennisinfrastructuur: de werkwijze	3
2.1	Arbokennisinfrastructuur: beschouwing van een complexe werkelijkheid.	3
3	De netwerkstructuur	9
3.1	De verschillende categorieën spelers.....	10
4	De werking van de arbokennisinfrastructuur in de podiumkunstenbranche ...	15
4.1	Succesfactoren	15
4.1.1	Infrastructuur.....	15
4.1.2	Kennismanagement.....	16
4.1.3	Output	18
4.2	Faalfactoren	19
4.2.1	Infrastructuur.....	19
4.2.2	Kennismanagement.....	20
4.2.3	Output	22
5	Conclusies en aanbevelingen	24
5.1	Conclusies.....	24
5.2	Aanbevelingen in brede zin	27
5.2.1	Versterking en goede benutting van de infrastructuur	27
5.2.2	Versterking en goede benutting van het kennismanagement	29
5.2.3	Versterking en goede benutting van de kennisoutput	32
5.3	Aanbevelingen voor het Plan van Aanpak in het Arboconvenant	33
A	Bijlage: analyseschema arbokennisinfrastructuur podiumkunstenbranche.....	1
B	Bijlage: lijst met afkortingen.....	1
C	Bijlage: achterliggende oorzaken functioneren arbokennisinfrastructuur in podiumkunstenbran	1

1 Inleiding

TNO Arbeid verrichtte in het voorjaar 2001 onderzoek naar de doorstroom en de werking van kennis over arbeidsomstandigheden in de podiumkunstenbranche. *Waarom gebeurde dat?*

Arboconvenant De branche wil in het najaar 2001 een zogenaamd Arboconvenant sluiten, waarin werkgevers- en werknemerspartijen samen met de overheid afspraken vastleggen voor de gehele branche. Deze afspraken gaan over het verbeteren van arbeidsomstandigheden en het verminderen van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid bij podiumkunstinstanties. Vooral zal men afspraken maken over de volgende risico's die kunnen leiden tot dat verzuim en die arbeidsongeschiktheid:

- fysieke belasting: bijvoorbeeld RSI, tillen, trekken en duwen;
- werkdruk;
- schadelijk geluid.

Ook zal het convenant afspraken bevatten over een snellere terugkeer naar het werk (reïntegratie) van mensen in de branche die - vervelend genoeg - toch ziek zijn geraakt.

Om die afspraken te realiseren, is beleid nodig binnen de gehele branche. Je kunt daarbij denken aan maatregelen waar alle podiumkunstinstanties gebruik van kunnen maken om aldus arbeidsomstandigheden te verbeteren en verzuim terug te dringen. Kennis over arbeidsomstandigheden is daarbij onmisbaar. Voordat zo'n beleid bedacht wordt, is het dus verstandig eerst eens te kijken naar de aanwezige kennis over arbeidsomstandigheden en arbeidsrisico's in de podiumkunstenbranche. En als die kennis er is, bereikt die dan wel de podiumkunstinstanties, en is die kennis voor hen bruikbaar?

*Arbokennis-
infrastructuur* TNO Arbeid gebruikt voor de beschrijving van die doorstroom en werking van kennis over arbeidsomstandigheden het begrip 'arbokennisinfrastructuur'. Dit klinkt misschien als een saai en zeker als een abstract begrip, maar dat we kunnen verduidelijken door de vergelijking te trekken met de vervoersinfrastructuur van Nederland, zoals we die kennen in de vorm van wegen, vaarroutes, rails, etc. Deze infrastructuur zorgt ervoor dat burgers niet alleen grote steden, maar ook kleine dorpen kunnen bereiken. En als dat onvoldoende lukt, verbeteren we de infrastructuur door bijvoorbeeld een nieuwe weg aan te leggen.

Bij de analyse en beschrijving van de arbokennisinfrastructuur in de podiumkunstenbranche kijken we hoe kennis over arbeidsomstandigheden zich verplaatst tussen podiumkunstinstituten en bijvoorbeeld de werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties die de branche kent.

Maar ook onderzocht TNO Arbeid of kennis die bijvoorbeeld in een deelsector aanwezig is, eigenlijk wel voldoende bekend is bij een andere deelsector. Voorbeeld: bij de symfonie orkesten is veel kennis aanwezig over schadelijk geluid; beschikken nu de popmuziek- en jazzpodia ook over deze kennis? Misschien is het dus nodig een nieuwe verbinding te leggen in de arbokennisinfrastructuur die er voor kan zorgen dat deze kennis over schadelijk geluid voor meer partijen beschikbaar komt.

Dit rapport geeft een samenvatting van het uitgebreide onderzoeksrapport van TNO Arbeid¹ en is bedoeld voor alle partijen in de podiumkunstenbranche die meer willen weten over de werking van arbokennis in hun branche. Bovendien geven we conclusies en aanbevelingen voor verschillende spelers in de podiumkunstenbranche om te komen tot een verbetering van die arbokennisinfrastructuur. De convenantpartijen kunnen deze aanbevelingen gebruiken om tot afspraken in het Arboconvenant te komen.

¹ De coulissen in de schijnwerpers – Arbokennisinfrastructuur in de Podiumkunsten, S.M. Nossent, M.J. Meeuwse, J. Paul, TNO Arbeid, Hoofddorp, 2001. (Verkrijgbaar bij St. ArboPodium i.o., Amsterdam).

2 Analyse van de arbokennisinfrastructuur: de werkwijze

In de Stichting ArboPodium i.o. zijn alle partijen verenigd die met de overheid, te weten het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, het Arboconvenant zullen gaan afsluiten.

De opdracht aan TNO Arbeid om de arbokennisinfrastructuur in de podiumkunstenbranche te analyseren had het doel om:

- inzicht te krijgen in de werking van de huidige arbokennisinfrastructuur binnen de podiumkunstenbranche, waarbinnen men de afspraken van het arboconvenant gaat realiseren;
- van te voren rekening te houden met sterke en zwakke punten in die arbokennisinfrastructuur om de slaagkans van de toekomstige convenantafspraken te verhogen.

Tijdens het onderzoek verrichte TNO Arbeid de volgende activiteiten:

- Literatuuronderzoek (inclusief ICT-producten); een verkenning van wat er is vastgelegd aan kennis over specifieke arborisio's in de podiumkunstenbranche.
- Gesprekken met sleutelpersonen uit de branche; een verkenning van de werking van het netwerk in de branche: welke partijen zijn er en wie hebben contacten met elkaar?
- Verspreiding en verwerking van een vragenlijst; eveneens bedoeld om het onderlinge netwerk verder in kaart te brengen.
- Een workshop met circa 30 deelnemers uit alle geledingen in de branche waarin ter plekke nagebootst werd hoe een concrete vraag naar arbokennis van een podiumkunstinstelling in de praktijk nu eigenlijk beantwoord wordt, en hoe bestaande arbokennis zijn weg naar podiumkunstinstellingen vindt.

Deze activiteiten leverden veel informatie op waarmee TNO Arbeid een analyse kon maken van de arbokennisinfrastructuur in de podiumkunstenbranche.

2.1 Arbokennisinfrastructuur: beschouwing van een complexe werkelijkheid

Hoe kunnen we nu gaan kijken naar die arbokennisinfrastructuur? Het is niet eenvoudig zo'n complexe werkelijkheid te beschrijven waarin van alles en nog wat gebeurt rondom kennis. TNO Arbeid gebruikt hiervoor een model met daarin een aantal typische kenmerken die naar onze mening een succesvolle doorstroom en werking van kennis beïnvloeden. Daarover straks wat meer.

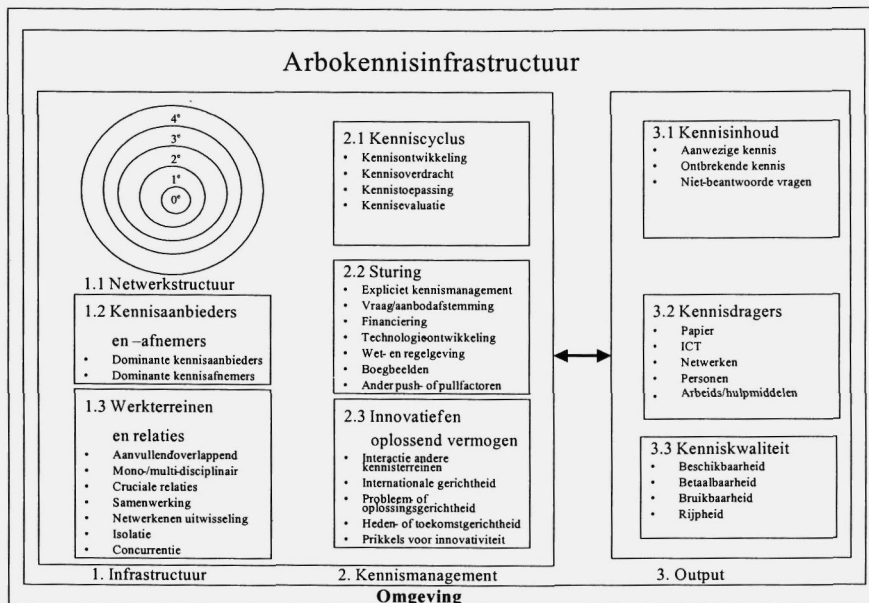
kennis Wat is eigenlijk kennis?

Volgens ons is dat het vermogen dat iemand (een persoon van vlees en bloed) in staat stelt een bepaalde taak uit te voeren. Dat vermogen verkrijgt iemand met behulp van concrete *Informatie* (mondeling of op papier), opgedane *Ervaring* in de praktijk, beschikbare *Vaardigheden* en de *Attitude* (of houding) van iemand. We kunnen dit in formulevorm weergeven: $K = I \times (EVA)$.

Voorbeeld: een medewerker in een theater heeft mondelinge of schriftelijk informatie gekregen met instructies over een gezonde manier van tillen van zware objecten. Door dit in de praktijk toe te passen, doet hij ervaring op en leert dat het inderdaad beter is voor zijn rug. Door het regelmatig te doen, bouwt hij vaardigheden op in het juist tillen en op een gegeven moment is deze gezondere wijze van tillen een vanzelfsprekendheid en behoort het tot zijn attitude, zeg maar beroepshouding, ten aanzien van tillen, namelijk: dat je tilt op een gezonde wijze.

Zo verloopt grofweg naar ons idee de succesvolle werking van kennis. Kijkend op brancheniveau, betekent het dus dat kennis verspreid moet worden en dat medewerkers in podiumkunstinstanties het ook echt gaan toepassen. Alleen dan gaat kennis werken.

Dan nu het model waarmee we niet op het niveau van individuen, maar op brancheniveau kijken naar de doorstroom en werking van kennis.

Figuur 1: Analysemodel van een arbokennisinfrastructuur © TNO Arbeid

De figuur laat allereerst zien dat we een arbokennisinfrastructuur niet op zichzelf beschouwen, maar in een omgeving plaatsen, die van invloed is op de arbokennisinfrastructuur. Die omgeving is voor de podiumkunstenbranche ook erg bepalend voor de werking van de arbokennisinfrastructuur. In paragraaf 5.1 gaan we daar verder op in.

Verder toont de figuur de drie hoofdonderdelen van een arbokennisinfrastructuur:

- schillenmodel* 1. **Infrastructuur** met daarin: 1.1 Netwerkstructuur (relevante actoren, geordend volgens een schillenmodel²), 1.2 Kennisaanbieders en -afnemers, 1.3 Werkterreinen van en relaties tussen actoren.
- kenniscyclus* 2. **Kennismanagement** met daarin: 2.1 Kenniscyclus³ (in vier stappen), 2.2 Sturing op de kenniscyclus, 2.3 Innovatief en oplossend vermogen.
3. **Output** met: 3.1 Kennisinhoud, 3.2 Kennisdragers, 3.3 Kenniskwaliteit.

De figuur laat tevens zien dat de twee hoofdonderdelen 'Infrastructuur' en 'Kennismanagement' samen het derde hoofdonderdeel 'Output' tot stand brengen. Ofwel: $I + K = O$.

Tenslotte geeft de figuur per onderdeel een aantal kenmerken aan, waarmee we een arbokennisinfrastructuur kunnen beschrijven en analyseren.

- succesfactoren* Bij elk kenmerk, of soms ook combinaties van kenmerken, hebben we algemene succesfactoren geformuleerd. Zij vormen als het ware de meetlat voor de beoordeling van een arbokennisinfrastructuur. De gehele lijst met 20 succesfactoren staat hieronder vermeld. Deze factoren werken in een arbokennisinfrastructuur als succesfactor als ze volgens de beschrijving zijn ingevuld. Is dat niet het geval, dan vormen ze – naar ons idee - juist faalfactoren.

Infrastructuur

Voor een succesvolle werking van een arbokennisinfrastructuur dienen:

² Model om de netwerkstructuur in een arbokennisinfrastructuur schematisch weer te geven. Naar analogie met modellen voor de gezondheidszorg onderscheiden we hierin een 0^e, 1^e, 2^e, 3^e en 4^e lijn (schil), al naar gelang de rol en afstand van organisaties tot de belangrijkste arbokennisafnemers, de podiumkunstinstanties, die als 0^e lijn in het centrum van de netwerkstructuur staan.

³ Het cyclische proces van achtereenvolgens kennisontwikkeling, kennisoverdracht, kennistoepassing, kennisevaluatie en vervolgens weer kennisontwikkeling etcetera.

1. spelers in álle schillen en álle categorieën van de netwerkstructuur herkenbaar aanwezig te zijn;
2. de 0e lijn spelers de dominante kennisafnemers te zijn, en de 1e lijn organisaties, vooral de arbodiensten, de kennistransporteurs de dominante kennis-aanbieders te zijn;
3. de spelers, tussen de schillen én binnen de schillen, vooral aanvullend en beperkt overlappend ten opzichte van elkaar te werken, een en ander in goede onderlinge coördinatie en afstemming;
4. de organisaties gezamenlijk het vermogen te hebben om in wisselende mate mono- en multidisciplinair te werken, al naar gelang de verlangde aanpak van arbovraagstukken op enig moment;
5. de volgende, cruciale relaties goed te functioneren:
 - tussen werkgevers- en werknemersorganisaties;
 - tussen werkgevers-, werknemersorganisaties én de overheid;
 - tussen werkgevers-, werknemersorganisaties én de arbodiensten;
6. spelers op zijn minst informatie met elkaar uit te wisselen, en verder in allerlei vormen - zowel formeel als informeel - met elkaar samen te werken;
7. isolatie van spelers en hevige en oneigenlijke concurrentie tussen organisaties vermeden te worden.

Kennismanagement

Voor een goede werking van een arbokennisinfrastructuur dienen:

8. alle kennisfuncties, te weten kennisontwikkeling, -overdracht, -toepassing en -evaluatie, adequaat te zijn ingevuld, en dient de kennis dus de volledige kenniscyclus te doorlopen;
9. de spelers te beschikken over een 'samenwerkingsforum', bijvoorbeeld een Arboplatform, waar een gezamenlijke missie, visie, doelen en strategie ontwikkeld en onderhouden kunnen worden, die de (kennis)ambities van de arbo-kennisinfrastructuur weerspiegelen;
10. kennisbehoeften en kennisaanbod expliciet met elkaar te worden afgestemd;
11. de verschillende spelers over voldoende sturingsmogelijkheden ten aanzien van de kennisprogrammering te beschikken, ondermeer door middel van een financieringsmix van publieke middelen (overheidsgeld) en private middelen (uit de branche zelf), in een verhouding die past bij het groeistadium van een arbokennisinfrastructuur, en bij de aard en het belang van de die op tafel liggen;
12. spelers alert te zijn op het gericht inzetten dan wel adequaat gebruik maken van impulsen om de werking van een arbokennisinfrastructuur te verbeteren of te versnellen;
13. spelers open te staan voor kennis uit aangrenzende en geheel andere kennis-terreinen;

14. organisaties flexibel te zijn en in overeenstemming te werken met wat op enig moment nodig is:
 - soms reactief (reagerend op bv. klachten), en soms pro-actief (bv. klachten vóór zijn);
 - soms gericht op huidige situaties, het heden , en soms op gewenste situaties, de toekomst;
15. 'prikkelgeneratoren' aanwezig te zijn (zoals een arboprijsvraag) en dient bewust gezocht te worden naar, al dan niet toevallige, prikkels voor innovativiteit .

Output:

Voor een succesvolle werking van een arbokennisinfrastructuur dienen:

16. beschikbare kennis enerzijds en vragen of behoeften bij kennisafnemers anderzijds op elkaar aan te sluiten, en verder dienen (nog) niet-beantwoorde vragen van kennisafnemers volledig samen te vallen met ontbrekende kennis;
17. meerdere typen kennisdragers, te weten papier, ICT-producten, netwerken, personen en arbeids- en hulpmiddelen, beschikbaar te zijn en, passend bij het beoogde effect en de benodigde efficiëntie, te worden ingezet en benut;
18. de kennisafnemers, en met name de 0e lijn spelers, te weten waar welke kennis snel en gemakkelijk beschikbaar is;
19. de kennisafnemers de prijs voor beschikbare kennis als gunstig te beschouwen;
20. de verpakking (vorm) en vertaling van de aangeboden kennis zodanig praktisch te zijn dat de kennis direct toepasbaar en bruikbaar is, met name voor de 0e lijn spelers.

kritische succesfactoren De drie *kritische succesfactoren* voor een goed werkende arbokennisinfrastructuur zijn in onze ogen tenslotte :

- Binnen de arbokennisinfrastructuur werkt men aan gezamenlijk kennismanagement en geeft men dus bewust en systematisch sturing aan de kenniscyclus.
- Het zwaartepunt van alle kennisactiviteiten in de arbokennisinfrastructuur ligt bij kennisbehoeften van de podiumkunstinstanties (de 0e lijn).
- De arbokennisinfrastructuur evalueert regelmatig haar structuur, werking en output.

Voor een uitgebreidere toelichting op ons model, als manier van kijken naar een arbokennisinfrastructuur, en voor toelichting op de achtergronden van het model verwijzen we graag naar de publicatie waarin we deze voor het eerst hebben

beschreven⁴, en/of naar onze publicatie die een handleiding bevat voor het hanteren van het analysemodel⁵.

Nu terug naar de podiumkunstenbranche en even kort door bocht. Als we zo gaan kijken naar de arbokennisinfrastructuur in de podiumkunstenbranche, doen we dus uitspraken over:

- de verschillende instellingen en organisaties (spelers) die een bepaalde positie innemen en een bepaalde rol vervullen in het netwerk,
- de manier waarop ze gezamenlijk al dan niet sturing geven aan de kennisdoorstroom en de werking van arbokennis in de branche en, tenslotte,
- het resultaat – de output – van alle inspanningen rond kennis, inclusief het kennismanagement in de branche: wat levert dat nou allemaal aan arbokennis op?

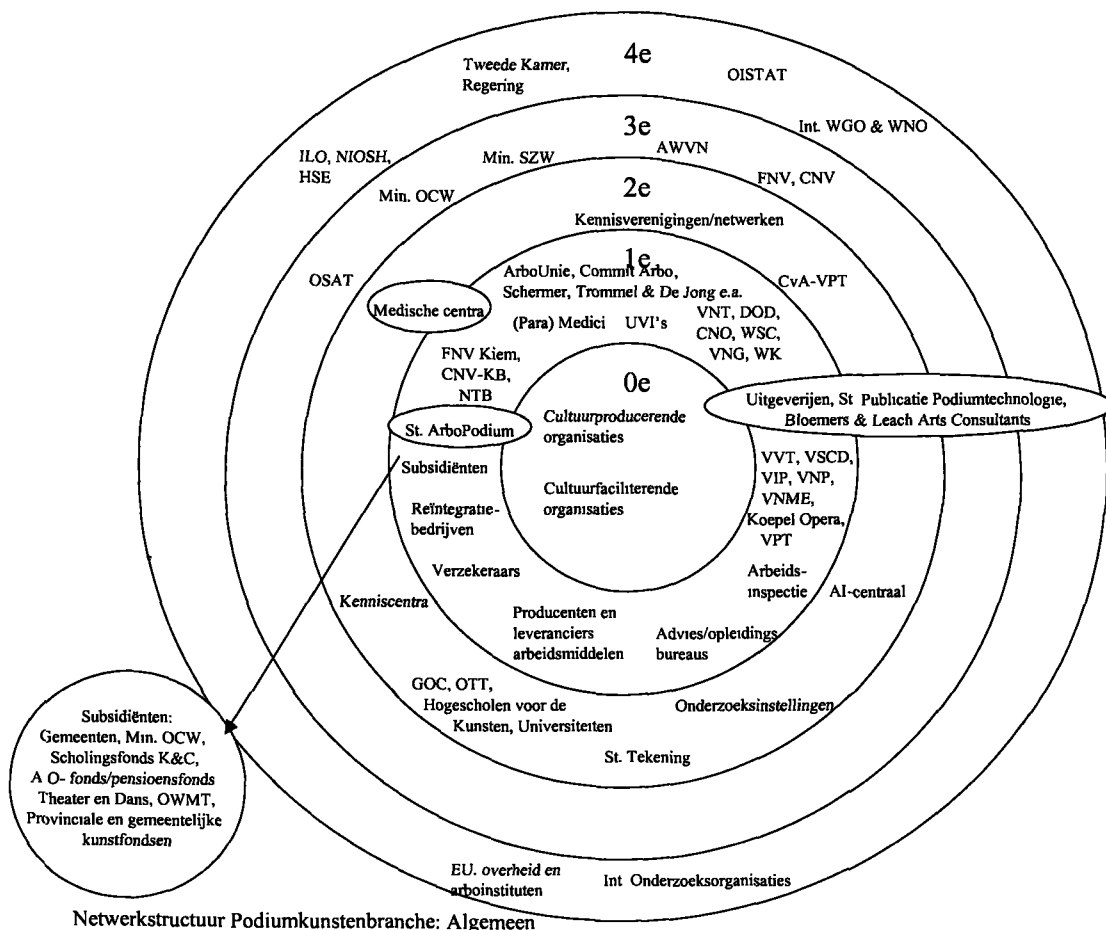
⁴ Beschrijving en analyse van de Arbeidsomstandighedenkennisinfrastructuur in Nederland – Eindrapport, Sonja Nossent, Jan Michiel Meeuwssen, Jan Harmen Kwantes et.al., Elsevier Bedrijfsinformatie, Den Haag, 2000.

⁵ Arbokennismanagement in branches – Een ‘fototoestel’ met handleiding voor werkgevers- en werknemersorganisaties, overheid en hun adviseurs, Sonja Nossent, Jan Michiel Meeuwssen, Jan Harmen Kwantes, TNO Arbeid, Hoofddorp, 2000.

3 De netwerkstructuur

In dit hoofdstuk geven we een samenvatting van de netwerkstructuur die we aantreffen in de podiumkunstenbranche en waarop we later in hoofdstuk 5 enkele conclusies baseren. Dit betreft dan de arbonetwerkstructuur in algemene zin. In het uitgebreidere onderzoeksrapport zijn ook de netwerkstructuren rond fysieke belasting, werkdruk en schadelijk geluid apart beschreven.

Voor de visuele weergave van de netwerkstructuur gebruiken we het schillenmodel. Dit geeft een overzicht van spelers in de podiumkunstenbranche die actief zijn op het terrein van arbeidsomstandigheden. De cultuurproducerende en cultuurfaciliterende organisaties plaatsen we in het hart van de netwerkstructuur, de 0^e lijn, met daaromheen de organisaties die, op kleine of grotere afstand daarvan, 'arbo-actief' zijn.

Netwerkstructuur Podiumkunstenbranche: Algemeen

3.1 De verschillende categorieën spelers

Per schil in de netwerkstructuur geven we een korte karakterisering van de aangetroffen spelers.

0^e lijn:

- *Cultuurproducerende organisaties:*
 - met name van de deelsectoren orkesten en dans is bekend dat zij relatief actief zijn ten aanzien van arbeidsomstandigheden.
- *Cultuurfaciliterende organisaties:*
 - schouwburgen, concertzalen, vlakke vloer theaters, podia en gemeenten (in geval zij eigenaar/werkgever zijn van de daarvoor genoemde typen organisaties).

Naast deze tweedeling in de 0^e lijn, is nog een andere tweedeling te maken, namelijk tussen gesubsidieerde organisaties en private ondernemingen (inclusief onafhankelijke producenten). We hebben verder de indruk dat de grotere organisaties (zowel de gesubsidieerden als de onafhankelijke producenten) in het algemeen actiever en verder gevorderd zijn met arbeidsomstandigheden dan de kleinere organisaties. Dit komt overeen met ervaringen in andere branches waar het midden- en kleinbedrijf in het algemeen meer moeite heeft met het integreren van arbozorg in de bedrijfsvoering, wegens beperktere (staf)capaciteit en financiële middelen. Tenslotte merken we op dat in de 0^e lijn veel netwerken actief met arbovraagstukken bezig zijn, zoals ZEBRA-overleg van toneelmeesters, Overleg Techniek Concertzalen, Muziek- en Theaternetwerk, OR-netwerk, chef-inspectanten-overleg (hoofden techniek van grote toneelgezelschappen), regio-bijeenkomsten van VPT etcetera.

1^e lijn:

- *Werkgeversorganisaties:*
 - actief voor arbo in de branche: CNO⁶, VNT, DOD, WSC, WK;
 - nog niet actief: VNG.
- *Werknemersorganisaties:*
 - actief voor arbo in de branche: FNV Kiem, CNV Kunstenbond, NTB.
- *Andere brancheorganisaties (gepositioneerd aan werkgeverszijde):*
 - actief voor arbo in de branche: VVT, VSCD, VIP, VNP, VNME, Koepel Opera, VPT.
- *Subsidiënten:*
 - actief voor arbo in de branche: AO-fonds/Pensioenfonds Toneel en Dans, Scholingsfonds Kunst & Cultuur, provinciale en gemeentelijke fondsen

⁶ Bijlage B biedt een lijst met de afkortingen die in dit rapport gebruikt worden.

(bv.: Fonds voor de Podiumkunsten, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Rotterdamse Kunststichting).

- nog niet actief, maar bereid: Onderlinge Waarborg Maatschappij Theater en Dans (OWMT).
- *Arbodiensten:*
 - actief in de branche: Arbo Unie (mantelcontract met St. ArboPodium i.o., en verbijzonderd contract met VNT), Schermer, Trommel & de Jong, Commit arbo, en mogelijk nog enkele anderen.
- *Arbeidsinspectie*
- *Verzekeraar:*
 - actief ten aanzien van werkdruk, werkstress en werkbeleving: IZA
 - nog niet actief maar bereid: OWMT (zie ook ad subsidiënten).
- *Advies- en opleidingsbureaus:*
 - actief ten aanzien van werkstress en werkbeleving: Foelkel & de Jong, Mental Coach, Douze Advies, e.a.
 - actief ten aanzien van schadelijk geluid: Adviesbureau Peutz, Prinsen & Bus Raadgevende Ingenieurs, Lichtveld, Buis & Partners e.a.
 - actief ten aanzien van fysieke belasting: ArboUnie biedt WTT aan.
 - actief ten aanzien van arbobeleid en -kwalificatie: DSL-advies, Theateradvies e.a.
- *Producenten en leveranciers van arbeids- en hulpmiddelen:*
 - actief ten aanzien van fysieke belasting: leveranciers van orkestmeubilair (bv. MPDI, Score e.a.), prothesenmakerijen, leveranciers van hef-, hijs- en transportmiddelen, decorbouwers e.a.
 - actief ten aanzien van schadelijk geluid: leveranciers van gehoorbeschermende middelen en akoestische hulpmiddelen, leveranciers/verhuurders van geluidsapparatuur e.d.
- *Certificerende instellingen:*
 - actief zijn: landelijke keuringsinstanties voor hijs- en hefmiddelen;
 - nog niet actief zijn: organisaties voor auditing en certificering van arbozorgsystemen (bv. KEMA, BVQI, DNV).
- *(Para)medici:*
 - actief ten aanzien van fysieke belasting: al dan niet aan cultuurproducerende instellingen verbonden fysiotherapeuten, Mensendiecktherapeuten, artsen.
 - actief ten aanzien van geluid: huisartsen en aan cultuurproducerende instellingen verbonden artsen en therapeuten;
 - actief ten aanzien van werkdruk: fysiotherapeuten.

In deze 1^e lijn is ook een aantal typen organisaties te benoemen, die in principe een rol kunnen spelen rond arbovraagstukken

(en dus tot de arbokennisinfrastructuur gerekend kunnen worden), maar vooralsnog niet of zeer weinig actief lijken te zijn in de podiumkunstenbranche:

- Uitvoeringsorganisaties (UVI's): GAK en USZO.
- Reïntegratiebedrijven.
- Patiëntenverenigingen.
- Belastingdienst (i.v.m. FARBO-regeling).

Interessant is verder om te melden dat een klein aantal spelers heeft aangegeven, dat zij kennis halen bij brancheorganisaties en vakbonden uit andere sectoren (1^e lijn van andere branches).

2^e lijn:

- *Onderzoeks/adviesinstellingen:*
 - actief ten aanzien van verschillende werkdrukonderwerpen: KUN, Wetenschapswinkel RUL, Rijksuniversiteit Utrecht, Orbis Adviseurs Sociale Zekerheid, Onderzoeksbureau ATOS, CAP Gemini, TNO Arbeid, Research voor Beleid;
 - actief ten aanzien van schadelijk geluid: Rijksuniversiteit Utrecht, Adviesbureau Peutz, TNO Technische Menskunde, TNO-PG (voorheen TNO-NIPG), UvA-Coronel Laboratorium, ORBIS;
 - actief ten aanzien van fysieke belasting: VU, KUN, Wetenschapswinkel RUL, ORBIS;
 - actief ten aanzien van arbeidsomstandigheden algemeen: TNO Arbeid, EUR, PHOV.
- *Arbeidsinspectie*(landelijke inspectieprojecten).
- *(Beroeps)onderwijsinstellingen:*
 - redelijk actief met name ten aanzien van fysieke belasting bij dansers en musici: hogescholen voor de kunsten (beschikken ook over bibliotheken met arboliteratuur);
 - actief ten aanzien van arbeidsomstandigheden algemeen: GOC (verantwoordelijk voor MBO-opleidingen theatertechniek), OTT en andere HBO-opleidingen theatertechniek (binnen hogescholen voor de kunsten);
 - nog niet zeer actief: universiteiten.
- *Expertisecentra:*
 - actief ten aanzien van fysieke belasting: Nederlands Kenniscentrum Arbeid en Klachten Bewegingsapparaat, St. Tekening;
 - nog niet actief ten aanzien van werkdruk: Nederlands Kenniscentrum Arbeid en Psyche.
- *Kennisverenigingen en -netwerken:*
 - actief ten aanzien van fysieke belasting: St. Gezondheidszorg Dansers (met veel internationale relaties), St. Medische Zorg voor Musici i.o., LANKO;
 - actief ten aanzien van schadelijk geluid: NVvA;

- nog niet actief voor de branche: vereniging van A&O-psychologen, NVVE, NVVK.
- *Normalisatieinstellingen:*
 - actief ten aanzien van fysieke belasting: Commissie van Aanbeveling van VPT.
- *Revalidatiecentra* (zie medische centra).

3^e lijn:

- *Ministeries:*
 - actief ten aanzien van alle onderwerpen: ministerie OCW, ministerie SZW.
- *Centrale werkgeversorganisaties:*
 - actief ten aanzien van arbeidsvoorwaarden: AWWN;
 - nog niet waarneembaar actief: VNO-NCW.
- *Centrale werknemersorganisaties:*
 - actief ten aanzien van alle onderwerpen: Centrale CNV en Centrale FNV; hier is algemene kennis over arbeidsomstandigheden aanwezig, die door de CNV Kunstbond en FNV Kiem wordt gebruikt.
- *Onderzoeksfondsen:*
 - actief ten aanzien van schadelijk geluid: Studiefonds Peutz;
 - nog niet actief voor de branche: algemene onderzoeksfondsen: ZON, NWO, Leefstijlfondsen, Centrum GBW.
- *Advies- en overlegorganen:*
 - actief: Overleg Scholing en Arbeidsmarkt Theatertechnici (OSAT).
 - nog niet actief voor arbeidsomstandigheden in de podiumkunstenbranche: Raad voor Cultuur, Gezondheidsraad, Arbocommissie van de SER, Stichting van de Arbeid.

4^e lijn:

- *Regering en Tweede Kamer:*
 - actief kabinetsbeleid rond terugdringing verzuim en arbeidsongeschiktheid en arboconvenanten als algemeen beleidsinstrument in dat kader, vragen uit de Tweede Kamer inzake arbeidsvoorwaarden positie in de podiumkunstenbranche.
- *Internationale werkgevers- en werknemersorganisaties:*
 - Pearl, vakbonden die internationale congressen organiseren met aandacht voor arbo-onderwerpen.
- *Internationale bi- en tripartiete organisaties:*
 - actief ten aanzien van arbeidsvoorwaarden en arbo algemeen: ILO;
 - nog niet actief: ISSA, WHO.
- *Buitenlandse overheidsorganisaties:*
 - NIOSH;
 - HSE.

- *Internationale beroeps- en kennisverenigingen:*
 - OISTAT, IOTPD, BAPAM, AMABO (Britse zusterorganisatie van St. Gezondheidszorg voor Dansers), IADMS, ICCMM, PAMA.

Nog niet erg actief op dit onderwerp in de podiumkunstenbranche lijken te zijn:

- *Europese Commissie:* directoraten met relevante subsidieprogramma's, Europese arbo-instituten (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Dublin) en European Agency for Safety and Health at Work (Bilbao)).

Door meerdere schillen heen:

- *0^e + 1^e lijn:*
 - St. ArboPodium i.o.: met veel relaties door alle schillen heen.
- *1^e + 2^e lijn: Medische centra:*
 - Medisch Centrum voor Dansers en Musici (met veel (inter)nationale relaties en een bibliotheek met (para)medische literatuur), AZR en AZM (revalidatiecentra of -afdelingen), ACTA.
- *Door alle schillen:*
 - Uitgeverijen: Elsevier, Boom, FIM, Van Gorcum, St. Publicaties Podium-technologie, Boekmanstichting, uitgevers van:
 - branchevakbladen: Zichtlijnen + www.zichtlijnen.nl, Kunstenkrant, Buma/Stemra magazine, Kunstenaarswijzer, Podium, Quiddity, de Theatermaker;
 - arbotijdschriften: Risikobulletin, Arbeidsomstandigheden, Arbo & Milieu, Werk en Welzijn, Arboscoop;
 - medische bladen: Medisch Contact, Tijdschrift voor bedrijfs- en verzekeringsgeneeskunde, Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde, Tijdschrift voor sociale gezondheidszorg, diverse buitenlandse tijdschriften, zoals Arbeidsmedicin usw., Western Journal of Medicine.
 - Bloemers & Leach Arts Consultants: organisator van seminars en adviseur (voor 0e t/m 2e lijn).

Concluderend kan gesteld worden, dat alle schillen in de arbokennisinfrastructuur van de podiumkunstenbranche goed gevuld zijn. Wel ontbreken er in diverse schillen bepaalde typen spelers, die vooralsnog weinig of geen arbokennisactiviteiten voor de branche lijken te vervullen:

- 1^e lijn: UVI's, reïntegratiebedrijven, patiëntenverenigingen, VNG, verzekeraars, certificerende instellingen voor arbozorgsystemen, belastingdienst.
- 2^e lijn: revalidatiecentra en kennisverenigingen van arboprofessionals.
- 3^e lijn: algemene en branchespecifieke onderzoeksfondsen, centrale werkgeversorganisaties, adviesraden.
- 4^e lijn: Europese overheid en arboinstituten.

4 De werking van de arbokennisinfrastructuur in de podiumkunstenbranche

Dit hoofdstuk geeft een opsomming van de succes- en faalfactoren in de arbokennisinfrastructuur van de podiumkunstenbranche. De waarnemingen op basis van onze onderzoeksactiviteiten hebben we gebundeld in een algemeen analyseschema dat als bijlage A bij dit rapport is gevoegd. Dit analyseschema komt overeen met de kenmerken van het model dat we eerder introduceerden in paragraaf 2.1.

De liefhebber kan hier tot in detail lezen wat we vinden van de werking van de arbokennisinfrastructuur. Het schema verzamelt waarnemingen die we in algemene zin deden, maar ook waarnemingen die betrekking hadden op de drie specifieke arborisico's waar het arboconvenant zich op zal richten, namelijk: werkdruk, fysieke belasting en schadelijk geluid. Het analyseschema hebben we ten behoeve van deze samenvatting ingekort, maar in de volledige rapportage aan de opdrachtgever St. ArboPodium (zie voetnoot 1) is het uitgebreide analyseschema te bestuderen, evenals de analyseschema's per risicogebied.

succes- en faalfactoren In dit hoofdstuk bundelen we door ons geformuleerde succes- en faalfactoren en plaatsen deze onder de kopjes: Infrastructuur, Kennismanagement en Output. Ter herinnering: dat zijn de drie hoofdpijlers uit het analysemodel voor een arbokennisinfrastructuur, waarvan we stellen dat $I + A = O$; infrastructuur + kennismanagement levert output.

4.1 Succesfactoren

4.1.1 Infrastructuur

- In de netwerkstructuur ontbreken weliswaar enkele typen spelers in elke schil, maar desondanks is er een voldoende ruime bezetting met spelers in alle schillen met een vertegenwoordiging van de meeste typen organisaties. De netwerkstructuur in zijn algemeenheid is met andere woorden voldoende ontwikkeld.
- De netwerkstructuur heeft enkele belangrijke kennistransporteurs, die als dominante kennisaanbieder voor de gehele branche opereren: Zichtlijnen (tijdschrift en website) en St. Publicaties Podiumtechnologie.
- De verdeling in deelsectoren in de branche, met ieder eigen werkgevers- of brancheorganisaties die initiatieven nemen, werkt soms als een gunstige conditie voor maatwerk in kennisactiviteiten waardoor praktisch bruikbare

kennis wordt verkregen. (Maar de verkokering werkt belemmerend ten aanzien van samenwerking en kennisdeling tussen deelsectoren).

- De branche heeft een beginnend besef en vermogen om vraagstukken multidisciplinair te benaderen: bv. combinaties van ergonomische, psychologische en bedrijfskundige invalshoeken.
- Twee van de drie cruciale relaties in de infrastructuur zijn in het algemeen goed ingevuld: die tussen werkgevers-, branche- en werknemersorganisaties, en die tussen voornoemden en de overheid, te weten de ministeries OCW en SZW. De oprichting van St. ArboPodium en de samenwerking naar een arboconvenant getuigen hiervan.
- Naast enkele branchebrede structurele samenwerkingsverbanden (ArboPodium, diens voorloper Commissie VGWT, en de branchebegeleidingscommissie rond het arboconvenant) functioneren er ook enkele structurele samenwerkingsverbanden in deelsectoren (orkesten en dans) en verder incidentele samenwerkingsverbanden rond specifieke projecten, vaak in deelsectoren.
- Er zijn ook tal van, merendeels informele, netwerken in deelsectoren in de 0^e en 1^e lijn waar kennisuitwisseling plaatsvindt. De al eerder genoemde kennis-transporteur Zichtlijnen vervult in de branchebrede kennisuitwisseling tussen alle schillen een cruciale rol.
- Terwijl sterke concurrentie tussen arbodiensten, leveranciers, onderzoeks-, opleidings- en adviesinstellingen in arbokennisinfrastructuren in andere branches vaak een belangrijke belemmering vormt, lijkt dit in de podiumkunstenbranche erg mee te vallen. Het aantal actieve spelers is relatief beperkt, waarschijnlijk doordat de branche klein is en nog weinig kapitaalkrachtige arbovragen genereert. De markt voor potentiële spelers is derhalve klein, hetgeen het aantal spelers en dus ook hun onderlinge concurrentie beperkt houdt.

4.1.2 Kennismanagement

- Hoewel de kenniscyclus in zijn totaliteit hapert, vinden er bij drie van de vier stappen wel zinvolle kennisactiviteiten plaats: bij kennisontwikkeling (onderzoek en een enkel instrument), bij kennisoverdracht (cursussen, seminar, informatieverbreiding), en bij kennistoepassing (branchenormen, arbeids- en hulpmiddelen). Verder kan de kenniscyclus rond schadelijk geluid in de orkestensector enigszins als voorbeeld dienen voor andere deelsectoren, evenals de kenniscyclus rond fysieke belasting in de dans- en orkestsector. In deze kenniscycli ontbreekt echter ook de laatste stap, kennisevaluatie, hoewel hiervoor wel kansen liggen.
- St. ArboPodium, en diens werkgroepen, kan als motor voor kennismanagement gaan fungeren. Het biedt de arbokennisinfrastructuur een branchebreed platform waarin spelers een gezamenlijke missie, visie, doelen

en strategie kunnen ontwikkelen en onderhouden, als basis voor het arbo-kennismanagement in de branche.

Tevens is de branche zich er in toenemende mate van bewust dat arbo-kennismanagement noodzakelijk is, niet alleen om kennisambities en arbo-doelen te realiseren, maar ook om zich te kunnen professionaliseren en zich te voorzien van een aantrekkelijke positie op de arbeidsmarkt.

- Er zijn enkele initiatieven waarneembaar waardoor afstemming tussen vraag en aanbod van kennis kan plaats vinden: de vraag-antwoordrubriek op de Zichtlijnen-website, de Werkgroepen van ArboPodium, het op 11 juni 2001 gehouden seminar voor arbocoördinatoren en de Arbocommissie van CNO.
- Het arboconvenant, de voor arbozaken soms nog weinig benutte bestaande branchefondsen (zoals OWMT, AO-fonds en Pensioenfonds Toneel en Dans), en de bij CAO nieuw in te stellen sociale fondsen in sommige deel-sectoren kunnen een pushfactor gaan vormen voor de arbokenniscyclus, die meer spelers ook meer sturingsmogelijkheden op de kenniscyclus biedt, omdat ze voor die nieuwe financieringsmogelijkheden initiatieven kunnen gaan ondernemen. In de orkestensector is handig gebruik gemaakt van een privaat studiefonds voor een onderzoek dat een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de kenniscyclus in die deelsector.
- In zijn algemeenheid zijn het vooral enkele visionairs, inspiratoren en spraakmakers in de branche, alsook arbowet- en regelgeving, branche-specifieke normering, en gemeentelijk prestigegevoel achter (ver)nieuwbouw van concert- en theatergebouwen die de kenniscyclus prikkelen en aanjagen, met name de eerste drie stappen daarvan. In sommige deelsectoren en bij sommige van de drie risicogebieden werken daarnaast technologie-ontwikkeling (trekkenwanden, antigeluid), een motie uit de Tweede Kamer (arbeidsvoorwaardenpositie van werknemers in de branche), sommige vakbondsactiviteiten (werkdruk bij musici, schadelijk geluid in de popmuziek-sector) en krapte op de arbeidsmarkt voor enkele beroepen als impuls voor de kenniscyclus.
- Voor de branche ligt er een aantal kansen om het oplossend en innovatief vermogen te vergroten: de a.s. publicaties van ministerie SZW over de algemene 'stand der techniek' rond fysieke belasting en werkdruk, de internationale contacten die enkele spelers onderhouden (mits doelbewust benut) en een studiefonds dat onderzoek medefinanciert naar de mogelijkheden van antigeluid bij orkesten.
- Het arboconvenant en ArboPodium en haar werkgroepen bieden de branche belangrijke kansen op meer pro-actieve en toekomstgerichte benaderingen van arbovraagstukken: doordat risico's meer in samenhang met elkaar en in een langer termijn perspectief worden bekeken en aangepakt, bestaat er ook meer mogelijkheid om uit te stijgen boven symptoombestrijding en aan systeemverbetering te werken. Op alle drie risicogebieden doen zich ook nog andere

kansen voor voor een meer toekomstgerichte insteek, zoals de ontwikkeling van innovatieve geluidso oplossingen voor orkesten, verbinden van de arbo-wereld aan de (para)medische wereld rondom fysieke belasting, en ontwikkeling van betere arbeidsvoorwaarden in de branche die werkdruk-verlagend kunnen werken.

4.1.3 *Output*

- Er is in de branche relatief veel (para)medische kennis aanwezig over belastende factoren, gezondheidsklachten en curatieve behandelingen, die zich ook in preventieve kennis laat vertalen. Van de drie risicogebieden is er de meeste kennis over fysieke belasting, gevolgd door schadelijk geluid.
- De arbokennisinfrastructuur maakt gebruik van alle typen kennisdragers: papier, ICT-producten, netwerken, personen, arbeids- en hulpmiddelen. Succesvolle en veel gebruikte kennisdragers zijn allen ICT-producten: website Zichtlijnen, de email-Arbonieuwsbrief, en de CD-rom van St. Tekening. Daarnaast zijn er ook papieren 'succesnummers': het Arbohandboek, het tijdschrift Zichtlijnen, de branchenormen en de 'Wie is Wie gids'. Verder fungeren de inspiratoren/boegbeelden en enkele personen uit koploper-organisaties als belangrijke kennisdragers en zijn er diverse arbeids- en hulpmiddelen waarin kennis als het ware 'gestold' is. Met name in de 0^e lijn zijn er verder enkele netwerken die als kennisdrager in een behoefte voorzien. Tenslotte neemt de aandacht voor arbeidsomstandigheden in het beroeps-onderwijs en in bij- en nascholing toe, waardoor er in de toekomst meer personen als kennisdrager in de branche aanwezig zullen zijn.
- Hoewel de kenniskwaliteit op alle vier aspecten nog te wensen overlaat, zijn er ook enkele kansen en goede voorbeelden waarneembaar. Zo dragen onder meer de 'Wie is Wie gids', de ArboNieuwsbrief en enkele bibliotheken bij branchespelers (Hogeschool voor de Kunsten Amsterdam, Medisch Centrum voor Dansers en Musici, Boekmanstichting, TNO Arbeid) bij aan de bekendmaking en toegankelijkheid van aanwezige kennis. Verder is aankoop en toepassing van arbokennis bij (ver)nieuwbouwprojecten van theatergebouwen veel minder een probleem dan in de 'normale bedrijfsvoering' en vormt de betaling van curatieve behandelingen evenmin problemen (door afspraken met verzekeringen). Bovendien kent de branche diverse praktische publicaties of ICT-producten die direct toepasbaar zijn in de 0^e lijn, en daar ook veel gebruikt worden (branchenormen, CD-rom, publicaties voor dansers en musici). Tenslotte kan de kennis over arbeidsvoorwaarden in de branche, de (para)medische kennis rond fysieke belasting en de kennis over geluid bij orkesten als (bijna) rijp worden bestempeld.

4.2 Faalfactoren

4.2.1 *Infrastructuur*

- De 0^e lijn is nog niet de dominante kennisafnemer in de arbokennisinfrastructuur, met uitzondering van de grotere organisaties, omdat er vanuit de 0^e lijn vooralsnog relatief weinig expliciete vraag naar kennis is. De belangrijkste kennisafnemers zijn op dit moment eerder de werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties.
- De belangrijkste kennisaanbieders voor de 0^e lijn zijn niet de arbodiensten (die daar wel voor in het leven zijn geroepen), maar eerder enkele werkgevers- en werknemersorganisaties, (para)medici, enkele onderzoeks/adviesbureaus, een kennisvereniging en enkele kennistransporteurs. Behalve de arbodiensten vervullen ook andere 1^e lijnsorganisaties (leveranciers, opleidingsbureaus) nog een beperkte rol in het kennisaanbod aan de 0^e lijn, ook niet via de werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties. De schakelfunctie van de 1^e lijn tussen de 2^e en 0^e lijn is hierdoor nog zwak ingevuld.
- De werkterreinen van spelers vervullen weliswaar weinig overlap, hetgeen een efficiënte inzet van mensen en middelen in de arbokennisinfrastructuur impliceert, maar de werkterreinen en kennisactiviteiten liggen ook nog zó uiteen, dat evenmin van aanvullende werkterreinen kan worden gesproken. Er is eerder sprake van versnippering van werkterreinen en daardoor van gefragmenteerde kennis: er zijn brokken en stukken met gaten daartussen.
- Er is wel sprake van overlap in de rol van de verschillende werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties: ieder is voor de eigen deelsector of achterban actief, maar in principe met dezelfde intenties en vaak langs dezelfde wegen. Vanuit het oogpunt van 'maatwerk' voor de deelsector is dit een gunstige conditie, maar deze verkokering heeft versnippering van energie, middelen en kennis als belangrijke valkuil.
- Monodisciplinaire benaderingen van vraagstukken overheersen in de kennisactiviteiten van spelers. De branche als geheel maakt nog nauwelijks bewust afwegingen tussen mono- of multidisciplinaire benaderingen, al naar gelang voor de vraagstukken die op tafel liggen nodig of wenselijk is. De branche is hierin nog niet volgroeid.
- De cruciale relatie tussen werkgevers-, branche- en werknemersorganisaties enerzijds en arbodiensten anderzijds functioneert nog onvoldoende, ondanks de aanwezigheid van een mantelcontract in de branche met één arbodienst. Er zijn over en weer verwachtingen en uitgangspunten die onvoldoende geëxpliciteerd zijn. Men vindt elkaar nog onvoldoende in een soepele samenwerking, die wederzijds als verrijkend wordt ervaren. Ook in de 0e lijn is de relatie met arbodiensten niet altijd naar wens: er is veelal sprake van minimale contracten waardoor er niet veel 'extra' kan, terwijl daar wel een beroep op wordt gedaan, en de 0e lijn ervaart de branchekennis bij de arbodienst vaak als

onvoldoende en de wisselingen in de contactpersonen als storend (verlies van kennis én relatie).

- Hoewel de cruciale relatie tussen werkgevers-, branche-, werknemersorganisaties en de overheid op koepelniveau goed functioneert, met uitzondering overigens van de relatie met de VNG, geldt dat niet voor de relatie tussen 0e lijn en de overheid. De 0e lijn ervaart belangentegenstellingen tussen de beperkt beschikbare financiële ruimte in het cultuursubsidiebeleid van ministerie OCW en gemeenten enerzijds, en de arbo-eisen vanuit ministerie SZW anderzijds.
- Structurele samenwerking en (in)formele netwerken en kennisuitwisseling tussen 1^e lijns organisaties zoals arbodiensten, (para)medici, leveranciers, advies/opleidingsbureaus en samenwerking met 2^e lijns organisaties zoals onderzoeks- en onderwijsinstellingen is nog niet wijd verbreid: men zit sterk in zijn eigen wereld en opereert vaak geïsoleerd. Projectgewijze samenwerking en (in)formele netwerken en kennisuitwisseling tussen deelsectoren is evenmin gemeengoed: de deelsector is ieders eigen koninkrijkje. Dit geïsoleerd opereren en gebrek aan branchebrede samenwerking en kennisuitwisseling is een belangrijke faalfactor in de arbokennisinfrastructuur, omdat de ‘fuzzy structure’ onvoldoende wordt benut en er zo onvoldoende van elkaar kan worden geleerd. Bovendien bestaat de kans dat mensen en middelen inefficiënt worden ingezet en er diverse malen dezelfde wielen worden uitgevonden in een relatief kleine branche met vooralsnog weinig geld voor arbozaken. De sterke afhankelijkheid van de drie succesvolle initiatieven voor branchebrede samenwerking en kennisuitwisseling (ArboPodium, arboconvenant en Zichtlijnen) maakt de cohesie in de arbokennisinfrastructuur kwetsbaar.
- Concurrentie in de 0^e lijn om de beschikbare subsidiegelden is een belangrijke faalfactor, omdat dit alle vier stappen uit de kenniscyclus, en zeker de kennis-toepassing en -uitwisseling, in de 0^e lijn ernstig bemoeilijkt. De 0^e lijn genereert daardoor ook weinig vraag naar kennis en jaagt daarmee de kenniscyclus in de branche nauwelijks aan. Ook concurrentie tussen en geldingsdrang van artistieke leiders bemoeilijken vaak arbokennistoepassing in de 0^e lijn: artistieke drijfveren in producties domineren over gezondheidsdrijfveren. Tenslotte vormt ook het gebrek aan concurrentie tussen kennisaanbieders (zie de genoemde actoren ad Infrastructuur bij Succesfactoren) een faalfactor: er is daardoor ook geen creatieve concurrentie tussen deze spelers die de kenniscyclus aanjaagt.

4.2.2 Kennismanagement

- De kenniscyclus in zijn algemeenheid hapert nog op alle stappen: kennisontwikkeling gebeurt ‘bij oprispingen’, kennisoverdracht blijft achter bij de kennisontwikkeling en gebeurt veelal ook op ad-hoc basis, kennistoepassing

vindt in beduidend mindere mate plaats dan de beschikbare kennis rechtvaardigt, en kennisevaluatie vindt nog helemaal niet plaats. Kennis doorloopt dus niet de volledige cyclus.

- De kenniscyclus wordt nog nauwelijks door middel van expliciet kennismanagement aangestuurd, mede vanwege een nog prille gedeelde missie en visie ten aanzien van de preventie van arborisico's. Dit geldt zowel voor de branche als geheel, als voor de deelsectoren, ook al zijn er in enkele deelsectoren (orkesten en dans) wel relevante initiatieven voor kennisactiviteiten genomen. Van de vier stappen uit de kenniscyclus lijkt kennisoverdracht meer continue aandacht te krijgen dan de andere drie stappen. Het ontbreekt echter nog aan overzicht van de beschikbare arbokennis (al dan niet branche- of deelsector-specifiek) en van de gewenste kennis, dat voor de branche als basis kan dienen voor het arbokennismanagement.
- Kennisbehoeften uit de 0^e lijn en kennisaanbod uit de 0^e t/m 4^e lijn worden nog niet expliciet met elkaar afgestemd: zowel aan de vraagzijde als aan de aanbodzijde vindt onvoldoende articulatie plaats en het ontbreekt nog aan een plaats waar vraag-aanbodafstemming op systematische wijze kan plaats vinden. De kennisstromen zijn daardoor tot nu toe vooral aanbodgericht.
- Door de disbalans tussen financiering uit private middelen en publieke middelen, waarbij de laatste domineren, en de onbekendheid met private of andere financieringsbronnen buiten de branche (zoals FARBO-regeling, REA-gelden, ZON, NWO, Europese subsidieprogramma's), hebben spelers in de branche tot nu toe onvoldoende stuurmogelijkheden op de kenniscyclus. Daar de publieke middelen van Ministerie OCW en gemeenten ook nog eens beperkt en versnipperd zijn en vooralsnog geen arbo-eisen met zich meebrengen, heeft financiering nauwelijks als prikkel gewerkt op de arbokenniscyclus.
- Technologieontwikkeling, gezondheidsklachten, verzuim- en WAO-cijfers en de publieke opinie over arbeidsomstandigheden in de branche vormen nauwelijks een prikkel voor de arbokenniscyclus. Bovendien werkt de aanwezige cultuur (macho/macha en 'the show must go on', waardoor artistieke drijfveren domineren boven gezondheidsdrijfveren) eerder remmend, dan bevorderend voor de arbokenniscyclus.
- De branche als geheel, maar ook de afzonderlijke deelsectoren, staan onvoldoende open voor kennis uit aangrenzende deelsectoren, en uit geheel andere branches en andere kennisterreinen. Ook internationale kennis vormt geen belangrijke prikkel voor kennisactiviteiten in de branche. Evenmin kent de branche 'ingebouwde prikkelgeneratoren' die de kenniscyclus steeds impulsen geeft, zoals een arboprijsvraag, een leerstoel aan een universiteit, een arbo-onderzoeks- en ontwikkelingsfonds, of arbosubsidieregelingen voor de 0^e lijn. Het gevoel van uniciteit in de branche is een belangrijke belemmerende factor in de arbokennisinfrastructuur van de branche, zowel om bruikbare kennis van

elders te halen, als om eigen kennis met andere deelsectoren te delen. Dit beperkt het innovatief en oplossend vermogen van de branche.

- De arbokennisinfrastructuur gaat nog niet flexibel met arbovraagstukken om: er wordt geen afgewogen keuze gemaakt in een reactieve danwel pro-actieve aanpak, of in een hedengerichte danwel toekomstgerichte benadering, net naar gelang op zeker moment nodig of gewenst is vanuit kennisambities of – behoeften. Vooralsnog domineert de reactieve, hedengerichte benadering (behandeling van gezondheidsklachten, inventariseren van bestaande problematiek, reageren op probleemsituaties die zich ad hoc voordoen). Pro-actieve aanpakken, zoals het doorlichten van producties op arborisico's in hun ontwerpstadium, of tijdige afstemming tussen ontvangende werkgever en bezoekend gezelschap, zijn nog geen gemeengoed. Toekomstgericht denken wordt bemoeilijkt door het heersende korte termijn denken ('de show moet vanavond draaien', overleven op kleine subsidiebudgetten, 'risico's horen er nu eenmaal bij'). Lange termijn visies en doelen ten aanzien van arbeidsomstandigheden ontbreken nog.

4.2.3 *Output*

- De bestaande arbokennis in de branche is fragmentarisch: deze dekt niet alle deelsectoren in voldoende mate en beslaat niet het volledige continuüm van risicofactoren tot oplossingen en aanpakken. Behalve inhoudelijke kennis ontbreekt het ook nog aan voldoende contextkennis (bv. wie heeft welke kennis, welke financieringsbronnen zijn er?) en aan proceskennis (t.b.v. ontwikkeling van branchebeleid, kennismanagement en gedragsveranderingen). In de 0^e lijn leven veelal impliciete niet-beantwoorde vragen, maar dit is slechts voor een deel een gevolg van het ontbreken van kennis; het is vaker een gevolg van onvoldoende kennisoverdracht en -uitwisseling van de bestaande kennis. Van de drie risicogebieden is er het minst kennis aanwezig ten aanzien van werkdruk in de branche.
- De arbokennisinfrastructuur maakt weliswaar gebruik van alle typen kennisdragers (papier, ICT-producten, netwerken, personen, arbeids- en hulpmiddelen), maar een bewuste keuze voor de ene of andere kennisdrager in relatie tot het beoogde effect en de benodigde efficiëntie ligt nog niet aan de output ten grondslag. Ook verdienen alle typen kennisdragers nog uitbreiding en versterking, aangezien er nog gebrek is aan onderzoeks- en praktijkkennis, praktisch instrumentarium, normen, voorlichting- en opleidingsmateriaal, netwerken (van arbocoördinatoren en van 1^e en 2^e lijn spelers) en voor de branche acceptabele arbeids- en hulpmiddelen. Wat betreft personen geldt dat zeker nog niet alle leidinggevend en werknemers voldoende in arbo zijn geschoold (niet in hun beroepsonderwijs, en ook nog niet via incidentele bij- en nascholing). De personen die wel als belangrijke kennisdragers voor de branche gelden, zijn niet bij iedereen bekend en zij komen onvoldoende toe

aan het expliciteren (vastleggen) van hun kennis. Dit wordt ook niet geborgd, hetgeen de arbokennisinfrastructuur kwetsbaar maakt.

- Van de kenniskwaliteit laten zowel de beschikbaarheid, de betaalbaarheid, de bruikbaarheid als de rijpheid van arbokennis in het algemeen te wensen over. Veel 0^e lijn spelers, maar ook anderen, weten onvoldoende waar de kennis te vinden is, doordat bestaande kennis onvoldoende ontsloten is, of niet is geëxpliciteerd, of bij spelers beschikbaar is waar men, vanwege de kosten, niet graag kennis haalt. Betaalbaarheid van arbokennis is vaak problematisch, omdat de beschikbare budgetten voor cultuurproducties beperkt zijn en artistieke drijfveren krachtiger zijn dan gezondheidsoverwegingen. De aanwezige arbokennis, zowel de branchespecifieke als algemene kennis, is nog onvoldoende vertaald in praktische instrumenten voor de 0^e lijn (zoals koopwijzers, beleidsaanpakken, software voor verzuimregistratie), waardoor de kennis veelal nog niet rijp is en niet direct bruikbaar is voor de 0^e lijn. Hier en daar is ook sprake van verouderde kennis (oude surveys, Arbo-Handboek dat actualisatie behoeft) en van embryonale kennis (bv. geluid in de popsector, werkdruk in de branche).

5 Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de conclusies en aanbevelingen die we formuleren op basis van ons onderzoek naar de werking van de arbokennisinfrastructuur in de podiumkunstenbranche.

We geven twee soorten aanbevelingen: aanbevelingen in brede zin op basis van het onderzoek, én aanbevelingen in specifieke zin met het oog op het te realiseren arboconvenant in de branche.

5.1 Conclusies

Conclusie 1

In het licht van de drie kritische succesfactoren uit ons model (zie paragraaf 2.1) concluderen we dat de arbokennisinfrastructuur in de podiumkunstenbranche daar nog niet aan voldoet, maar op de springplank staat naar verandering:

- Binnen de arbokennisinfrastructuur werkt men nog niet aan gezamenlijk kennismanagement ten aanzien van arbovraagstukken, maar St. ArboPodium en het arboconvenant bieden hierin een keerpunt.
- Het zwaartepunt van alle kennisactiviteiten in de arbokennisinfrastructuur ligt nog niet bij behoeften in de 0^e lijn.
- De arbokennisinfrastructuur evalueert nog niet regelmatig haar structuur, werking en output, maar dit onderzoek van TNO Arbeid is een eerste evaluatiemoment.

Conclusie 2

De netwerkstructuur binnen de arbokennisinfrastructuur is voldoende op orde, maar de arbokennisinfrastructuur is nog kwetsbaar. Versterking heeft met name:

- *Infrastructuur*: rol van de 0^e lijn als dominante kennisafnemer, rol van de 1^e lijn als dominante kennisaanbieders en schakelaars tussen 2^e en 0^e lijn, relatie van werkgevers- branche- en werknemerorganisaties met arbodiensten, samenwerking en netwerken tussen spelers, vermindering van sterke concurrentie om subsidiegelden in de 0^e lijn.
- *Kennismanagement*: expliciet kennismanagement, kennisontwikkeling, kennisvastlegging (explicatie), -uitwisseling, -toepassing en -evaluatie, een transparanter vraag- en aanbod en betere afstemming daartussen, benutting van private en andere financieringsbronnen naast de publieke gelden, alert benutten van impulsen van buitenaf en binnenuit, open staan voor kennis van buiten, pro-actieve en toekomstgerichte benadering van arbovraagstukken, goed gebruik maken van het creatief vermogen in de 0^e lijn.
- *Output*: zowel inhoudelijke arbokennis (meer, breder, dieper, explicieter, beter benutten) als context- en proceskennis, bewuster en uitgebreider gebruik van

alle typen kennisdragers, en de beschikbaarheid en bruikbaarheid van de aanwezige kennis.

Anderzijds kan het functioneren van de arbokennisinfrastructuur worden verbeterd door het goed uitnutten van de reeds aanwezige sterke punten. Deze sterke punten betreffen met name:

- *Infrastructuur*: de aanwezige spelers en bestaande netwerken in de voldoende bezette netwerkstructuur, ArboPodium als platform voor samenwerking, netwerken en expliciet kennismanagement, de goed ingevulde cruciale relaties tussen werkgevers-, branche- en werknemersorganisaties onderling en met de overheid (ministeries OCW en SZW).
- *Kennismanagement*: het arboconvenant als startmogelijkheid voor expliciet en toekomstgericht kennismanagement, de al redelijk draaiende kenniscycli rond schadelijk geluid in de orkestensector en rond fysieke belasting in de dans- en orkestensector bij wijze van voorbeeldfunctie voor andere deelsectoren en arbo-onderwerpen, de tendensen naar professionalisering van het werkgeverschap met bijbehorende ruimere financieringsmogelijkheden voor arbokennisactiviteiten, het toenemend arbobewustzijn in de 0^e lijn en de toenemende aandacht voor arbeidsomstandigheden in het beroepsonderwijs en bij- en nascholing als stimulans voor kennisoverdracht, veel voorkomende (ver)nieuwbouw van theater gebouwen en ontwikkeling van branchespecifieke normen als mogelijkheden voor de toepassing van bestaande, bruikbare kennis.
- *Output*: de reeds aanwezige kennis (die wel beter benut dient te worden), de reeds aanwezige variatie in typen kennisdragers, aanwezige koploperorganisaties, boegbeelden en arbeidsmiddelen als belangrijke kennisdragers, én Zichtlijnen, de e-mail ArboNieuwsbrief en straks de website van ArboPodium als belangrijke kennistransporteurs.

Conclusie 3

Wat betreft de drie risicogebieden concluderen we, dat de arbokennisinfrastructuren rond fysieke belasting en schadelijk geluid in de dans- en orkestensector het verst ontwikkeld zijn, en dan met name rond de beroepen dansers en musici. De arbokennisinfrastructuur rond werkdruk is branchebreed het minst ontwikkeld.

In het licht van de resultaten van de nulmeting voor het arboconvenant door Orbis⁷, met daarin een risicoclassificatie voor elk van de drie risicogebieden en elk van de

⁷ Lemmens, E.J.M, van Ojen, Q.H.J.M. et. al., Arborisico's in de podiumkunstenbranche - Nulmeting van de risicopopulatie en mogelijkheden en effecten van maatregelen ter reductie van arbeidsrisico's in de podiumkunsten, Orbis Adviseurs Sociale Zekerheid BV, Amsterdam, april 2001.

deelsectoren, ontbreekt het met name nog aan arbokennis zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

Tabel: Deelsectoren en beroepen waar arbokennis met name nog ontbreekt

	Fysieke belasting	Schadelijk geluid	Werkdruk
Toneel	Technici	Wellicht: acteurs	Acteurs Technici Leidinggevenden Ondersteuning
Dans	Technici	Wellicht: dansers	Dansers Technici Leidinggevenden Ondersteuning
Opera/Operette	Artiesten Technici	Wellicht: zangers	Artiesten Technici Leidinggevenden Ondersteuning
Orkesten			Musici Technici Leidinggevenden Ondersteuning
Poppodia	Technici	Technici	Leidinggevenden Ondersteuning
Jazzpodia	Technici		Leidinggevenden Ondersteuning
Vlakke vloertheaters	Technici		Leidinggevenden Ondersteuning
Schouwburgen en concertzalen	Technici		Technici Leidinggevenden Ondersteuning

Conclusie 4

Tenslotte concluderen we dat een aantal achterliggende oorzaken grote invloed uitoefenen op het functioneren van de arbokennisinfrastructuur in de podiumkunstenbranche. Dit betreffen zaken op de volgende gebieden:

- Financiering;
- Cultuur;
- Verzuiling en verkokering in deelsectoren;
- Omvang van de branche.

Factoren in deze gebieden vormen enerzijds sterke belemmerende factoren voor de veranderingskracht van de branche, overigens niet alleen ten aanzien van arbeidsomstandigheden, maar ook ten aanzien van andere aspecten van de bedrijfsvoering. Anderzijds zijn op deze gebieden ook ontwikkelingen waarneembaar of mogelijk, die de veranderingskracht van de branche kunnen stimuleren en dus ook voor arbeidsomstandigheden betere scenario's kunnen gaan opleveren.

Een beter functioneren van de arbokennisinfrastructuur kan worden bereikt via interventies en veranderingen in de achterliggende oorzaken, zowel door de belemmerende factoren te verminderen, maar wellicht nog beter door bij de stimulerende factoren aan te haken, deze aan te moedigen en uit te breiden. In Bijlage C geven we met een schema een overzicht van de achterliggende belemmerende en stimulerende factoren die wij hebben waargenomen.

5.2 Aanbevelingen in brede zin

Onze aanbevelingen op basis van de conclusies uit paragraaf 5.1 staan in deze paragraaf 5.2. ook weer geordend naar de drie hoofdelementen van de arbokennisinfrastructuur: Infrastructuur, Kennismanagement en Output.

5.2.1 Versterking en goede benutting van de infrastructuur

Algemene aanbeveling aan sociale partners

Realiseer een *Kenniscentrum* in de podiumkunstenbranche waar alle bestaande kennis over arbeidsomstandigheden in de podiumkunstenbranche gebundeld en ontsloten is, en dat goed toegankelijk is voor organisaties in alle schillen van de arbokennisinfrastructuur. Het Kenniscentrum voert operationele taken uit die voortvloeien uit een vastgestelde strategie door de Stichting ArboPodium i.o. Het Kenniscentrum onderhoudt nauwe relaties en werkt samen met diverse andere kenniscentra en netwerken met relevante arbokennis, zoals het Nederlands Kenniscentrum Arbeid en Klachten Bewegingsapparaat, het Nederlands Kenniscentrum Arbeid en Psyche, het Medisch Centrum voor Dansers en Musici, de St. Gezondheidszorg Dansers, het Netwerk Arbocoördinatie, de UVI's, arbodiensten, leveranciers van arbeids- en hulpmiddelen en de diverse netwerken in de 0° lijn. De samenwerking met het Kenniscentrum bevordert ook meteen de samenwerking, kennisuitwisseling en het netwerken tussen de genoemde organisaties onderling. Het Kenniscentrum opereert op vergelijkbare wijze in het internationale speelveld.

Het Kenniscentrum kan zich onder meer richten op de volgende functies.

Verzameling en verspreiding:

- Verzamel en ontsluit informatie over branchespecifieke publicaties/onderzoek (nationaal en internationaal).
- Vertaal algemene kennis over arbeidsrisico's naar de specifieke situatie van de branche en eventuele deelsectoren.
- Verzamel en ontsluit informatie over relevante financieringsregelingen.
- Verzamel en ontsluit informatie over leveranciers van arbeidsmiddelen en over de beschikbare kennis bij deze leveranciers, bij arbodiensten en bij andere al dan niet branchespecifieke advies- en onderzoeksbureaus.
- Verzamel en ontsluit informatie over good practices in de 0^e lijn.

Ondersteuning en coördinatie:

- Ondersteun en stimuleer netwerken in de 0^e lijn, respectievelijk 1^e en 2^e lijn om zo 'horizontale' kennisuitwisseling te stimuleren.
- Coördineer eigen financieringsregelingen (i.s.m. met andere fondsen) waar podiumkunstorganisaties gebruik van kunnen maken om arbeidsomstandigheden te verbeteren.

Voorlichting

- Ontwikkel een voorlichtingscampagne gericht op ondervermelde doelgroepen en ontwikkel daartoe ook voorlichtingmateriaal per doelgroep:
 - zakelijk en artistiek leiders;
 - medewerkers bij podiumkunstorganisaties, waaronder arbocoördinatoren, OR-leden;
 - remplaçanten/tijdelijke medewerkers;
 - opleidingsinstellingen, die dit materiaal als opleidingsmateriaal in het beroepsonderwijs en in bij-en nascholing kunnen gebruiken (zie ook ad 5.2.2).

Aanbevelingen voor de 0^e lijn:

- Zet in op een goede samenwerkingsrelatie en een reëel contract met uw arbodienst. Bepaal in onderling overleg tussen directie en arbodienst, bij voorkeur samen met OR en arbocoördinator, hoe de arbodienst het best kennis en diensten kan aanbieden, die goed aansluiten bij de behoeften. Maak gebruik van bestaande praktische publicaties voor de vormgeving van de samenwerking met de arbodienst⁸.

⁸ Samen werken aan arbeidsomstandigheden – Draaiboek voor een optimale samenwerking met de arbodienst, Sectorfondsen Zorg en Welzijn, Utrecht, 2001 (www.arbozw.nl).

- Organiseer of neem deel aan uitwisselingsnetwerken binnen de eigen deel-sector, of eventueel deelsectoroverstijgend, of zelfs brancheoverstijgend (zoals het Netwerk Arbocoördinatie).

Aanbevelingen voor de 1^e lijn:

- *Werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties:* kom tot structurelere samenwerkingsafspraken met een of meer arbodiensten in de branche, ondermeer inzake hun bijdrage aan het Kenniscentrum. Kijk bij deze afspraken niet alleen naar de prijs, maar ook naar de kwaliteit van de af te nemen diensten, en maak de verwachtingen ten aanzien van de samenwerking en wederzijdse taken heel expliciet.
- *Werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties:* ontwikkel samen met de arbodiensten een beter ziekteverzuimregistratiesysteem voor de branche, waardoor deze cijfers beschikbaar komen als input voor (nieuw) beleid (zie uitkomsten uit de Orbis-rapportage, genoemd in voetnoot 4).
- *Werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties:* voorzie arbodiensten van branchespecifieke informatie om ze echt partner te laten zijn van de 0^e lijn.
- *Werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties:* benut het goede van de verkokering in de podiumkunstenbranche (de mogelijkheden tot maatwerk), maar bestrijdt het slechte (geen kennisdelen, wiel opnieuw uitvinden) van deze verkokering.
- *Arbodiensten, UVI's en medische centra:* stem meer onderling met elkaar af en wissel kennis uit ten behoeve van een vlotte reïntegratie van zieke werknemers en ten bate van kennisopbouw en -deling rond preventie van verzuim en arbeidsongeschiktheid.

Aanbevelingen voor de 2^e lijn:

- *Onderzoeks- en adviesinstellingen:* zoek elkaar op en wissel meer informatie uit zodat de podiumkunstenbranche ook multidisciplinair benaderd kan worden met advies- en onderzoeksdiensten.

Aanbevelingen voor de 3^e lijn:

- *Overheid:* benut de inzet van het beleidsinstrument Arboconvenant om de podiumkunstenbranche een goed werkende arbokennisinfrastructuur te laten ontwikkelen; de maatregelen die in het convenant zullen worden opgenomen ter vermindering van arborisico's kunnen hierdoor beter gefaciliteerd worden.

5.2.2 *Versterking en goede benutting van het kennismanagement*

Algemene aanbeveling aan sociale partners:

Laat de *Stichting ArboPodium* i.o. voor de branche het brandpunt zijn waar de strategische sturing op de verdere kenniscyclus vorm krijgt. Operationele uitvoeringszaken kunnen door het Kenniscentrum gerealiseerd worden.

Hierbij zijn de volgende sturingsalternatieven voor de Stichting ArboPodium van belang:

- Realiseer meer arbokader in de branche door podiumkunstenorganisaties een sleutelpersoon (arbocoördinator) te laten aanwijzen en benoemen.
- Vlucht nu niet vooruit in nieuw en meer onderzoek, maar laat het Kenniscentrum, mede door samenwerking met andere kennisorganisaties, vooral bestaande kennis verzamelen, ontsluiten, verspreiden, en eventueel aanpassen voor de branche; het betreft dan in ieder geval kennis op de volgende onderwerpen: (herkenning van) arbeidsrisico's, meten/vaststellen van blootstellingen, mogelijke gezondheidseffecten van arbeidsrisico's, normen voor arbeidsrisico's, beheersmaatregelen, beleidsaanpakken, financieringsregelingen etcetera.
- Evalueer over 1 tot 2 jaar de toepassing van kennis in podiumkunstenorganisaties en besluit pas dan tot eventueel nieuw onderzoek.
- Stimuleer het branchebrede denken over arbeidsomstandigheden; waar kan de ene deelsector van profiteren wat elders reeds ontwikkeld is?
- Stimuleer de toepassing van de verzamelde en ontsloten kennis door gelden beschikbaar te krijgen via een eigen fonds dat gevuld kan worden door premieafdrachten van podiumkunstenorganisaties; ga hiervoor te rade bij branches die dergelijke fondsen reeds kennen (bouw, zorg- en welzijnssector, wegvervoer etcetera). Met deze gelden kunnen onder meer instrumenten ontwikkeld en aangepast worden die te gebruiken zijn door organisaties in de 0^e lijn, eventueel in combinatie met persoonlijk advies; een belangrijk instrument kan ongetwijfeld zijn een gebruiksvriendelijk veiligheid- en gezondheidsplan voor de samenwerkende werkgevers die bij reizende producties elkaar ontmoeten en gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de arbeidsomstandigheden, evenals een 'handboek bedrijfsvoering' met relevante arboregels voor arbostarters in de branche.
- Ontwikkel een 'masteropleidingsplan' voor de beroepsbeoefenaren in de branche waarbij elementaire leerdoelen zijn aangegeven ('arbo-eindtermen'); maak hierbij gebruik van reeds bestaande publicaties hierover⁹. Dit plan kan leidend zijn bij de verdere ontwikkeling van beroepsvoorbereidend onderwijs en bij- en nascholing.
- Ontwikkel netwerken met opleidingsinstellingen voor de beroepsbeoefenaren in de podiumkunstenbranche en zorg voor kennismodulen over arbeidsrisico's die makkelijk in te passen zijn in lopende opleidingsprogramma's.
- Ontwikkel interessante prikkels om podiumkunstenorganisaties tot actie aan te zetten; bijvoorbeeld een arboprijsvraag, een arbokeurmerk voor arbovriendelijke voorstellingen of podia, of een arbosubsidieregeling voor de aanschaf

⁹ Framework of Occupational Safety and Health Learning Aims, TNO Arbeid, 2000.

van arbovriendelijke arbeidsmiddelen, of als startpremie voor de ontwikkeling van arbobeleid (uitvoering Risico Inventarisatie & Evaluatie, starten van verzuimregistratie e.d.).

- Ontwikkel ook branche-externe financieringsprikkel; onderzoek hiervoor de mogelijkheden die de FARBO-regeling biedt om bijvoorbeeld arbeidsmiddelen fiscaal aftrekbaar te maken voor podiumkunstorganisaties; ontsluit ook de mogelijkheden die REA-gelden bieden om zieke werknemers te reïntegreren.
- Ontwikkel beleid om naast de dominant artistieke drijfveren tevens drijfveren op basis van gezondheid en veiligheid manifest te maken bij alle beroepsbeoefenaren in de branche.
- Laat behoeften van de 0^e lijn domineren in het te ontwikkelen branchebrede beleid en zorg voor structurele contacten tussen de Stichting ArboPodium i.o. en die 0^e lijn d.m.v. workshops, seminars, beleidsconferenties e.d. Vraag hierbij nadrukkelijk om feedback op het ontwikkelde en gevoerde beleid van Stichting ArboPodium i.o.

Aanbevelingen voor de 0^e lijn:

- Geef duidelijk aan naar uw werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties, maar ook arbodiensten en andere kennis- en dienstleveranciers in de 1^e lijn wat uw kennisbehoeften en vragen zijn.
- Bundel vanuit netwerken (toneelmeesters, arbocoördinatoren etc.) collectieve behoeften, zodat kennisaanbieders hun kennisaanbod daarop beter kunnen afstemmen en ontwikkelen.

Aanbevelingen voor de 1^e lijn:

- *Werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties:* bevorder en ondersteun de verdere ontwikkeling van de Stichting ArboPodium.
- *Werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties:* benut nu de tijdelijke extra middelen vanuit het Arboconvenant om de kennisinfrastructuur te verbeteren, die na afloop van het convenant met eigen middelen vanuit de branche onderhouden kan worden.
- *Werkgevers-, werknemers- en brancheorganisaties:* verken meer mogelijkheden voor private financiering in de branche door gezamenlijke fondsvorming; het bevordert het eigen stuurvermogen en maakt minder afhankelijk van overheidsfinanciering.
- *Arbodiensten:* biedt kennis en diensten aan waar de podiumkunstorganisaties behoefte aan hebben en maak heldere samenwerkingsafspraken hieromtrent; zorg ook voor voldoende kennis van de branche en voor continuïteit in contactpersonen.
- *Leveranciers:* biedt informatie aan ten behoeve van het Kenniscentrum en onderhoudt hier contacten mee.

- *Opleidingsinstellingen*: bekijk de opleidingsprogramma's kritisch op de aandacht voor arbeidsrisico's en de preventie daarvan, en pas zondig aan. Maak hierbij eventueel gebruik van het voorlichtingsmateriaal dat in paragraaf 5.2.1 is genoemd, en van de publicatie uit voetnoot 9.

Aanbevelingen voor de 2^e lijn:

- *Onderzoeks- en adviesinstellingen*: onderzoek primair wat er reeds aanwezig is aan kennis in de podiumkunstenbranche en kom met voorstellen voor effectieve kennistoepassing of evaluatie van toegepaste kennis.

Aanbevelingen voor de 3^e lijn:

- *Overheid*: stimuleer de sociale partners de middelen uit het Arboconvenant nu te gebruiken voor een eenmalige investering om het kennismanagement in de branche te versterken.
- *Overheid*: tracht de VNG te bewegen tot een actieve en constructieve deelname in de arbokennisinfrastructuur van de podiumkunstenbranche.

5.2.3 *Versterking en goede benutting van de kennisoutput*

Aanbevelingen voor de 0^e lijn:

- Neem deel aan activiteiten van de Stichting ArboPodium en overweeg lidmaatschap van commissies of netwerken.
- Geef steeds duidelijk aan aan welke kennis gebrek is.

Aanbevelingen voor de 0^e/1^e lijn:

- *Stichting ArboPodium i.o.*: draag zorg voor bundeling van de verschillende typen kennisdragers (papier, ICT-producten etc.) en ontwikkel beleid waarbij kennisdragers en media gekoppeld worden aan te bereiken doelgroepen.
- *Stichting ArboPodium i.o.*: draag zorg voor de verspreiding van de goede ervaringen bij de kenniscyclus rond geluid bij de orkesten en fysieke belasting bij de dansers en orkesten onder de andere deelsectoren van de podiumkunstenbranche.
- *Stichting ArboPodium i.o.*: investeer in het verder ontwikkelen en ontsluiten van met name kennis over werkdruk in podiumkunstorganisaties en van bestaande algemene kennis over oplossingen daarvoor.
- *Stichting ArboPodium i.o.*: concentreer bij de verdere beleids- en kennisontwikkeling met name op de beroepsbeoefenaren waarvan kennis over arbeidsrisico's ontbreekt (zie tabel in paragraaf 5.1).

Aanbevelingen voor de 2^e lijn:

- *Onderzoeks- en adviesinstellingen*: stel uw gegevens en kennis beschikbaar ter verdere verzameling, maar vooral ontsluiting door de podiumkunstenbranche.

- *Opleidingsinstellingen:* benut de verzamelde kennis door de Stichting Arbo-Podium en/of het Kenniscentrum om opleidingen te actualiseren.

Aanbevelingen voor de 3^e lijn:

- *Overheid:* wees voorzichtig in het stimuleren van nieuw onderzoek, maar bepleit eerste goede bundeling en verspreiding van bestaande kennis.
- *Overheid:* overweeg wel kennisproductie rondom werkdruk in de podiumkunstenbranche te stimuleren; eventueel door het aanbieden van bereikte resultaten rondom het thema werkdruk in andere arboconvenantbranches.

5.3 Aanbevelingen voor het Plan van Aanpak in het Arboconvenant

In de vorige paragraaf zijn vele aanbevelingen geformuleerd die de werking van de arbokennisinfrastructuur in de podiumkunstenbranche kunnen verbeteren en versterken. In feite zijn dit aanbevelingen die, los van het feit dat er een arboconvenant gesloten kan worden, van belang zijn voor de branche om beleid te ontwikkelen in de komende jaren.

De branche verkeert echter in de gelukkige omstandigheid dat er extra financiering beschikbaar komt op basis van een af te sluiten arboconvenant, waarin door middel van een plan van aanpak doelstellingen bereikt dienen te worden die bij werknemers in de branche leiden tot vermindering aan de blootstelling van arbeidsrisico's als fysieke belasting, werkdruk en schadelijk geluid.

TNO Arbeid is van mening dat afgesproken maatregelen in het plan van aanpak aan kwaliteit winnen, indien er aangesloten kan worden bij een goed ontwikkelde arbokennisinfrastructuur van de branche. De arbokennisinfrastructuur is het wegnennetwerk, in overdrachtelijke zin, waarlangs kennis getransporteerd wordt naar alle schillen van het in paragraaf 2.1 gepresenteerde model. Maatregelen, afspraken, instrumenten, handboeken bereiken geen effect als er sprake is van filevorming in de infrastructuur of wanneer belangrijke verkeersleidingcentra of afslagen ontbreken.

In deze paragraaf geven we aanbevelingen aan de convenantpartijen over zaken die opgenomen kunnen worden in het plan van aanpak van het arboconvenant. Naar onze mening kan de branche gebruik maken van een unieke kans een eenmalige investering te plegen voor de versterking van een arbokennisinfrastructuur waar men nog lang baat bij kan hebben, ook als de extra middelen uit een arboconvenant verdwenen zijn. De start- en ontwikkelkosten van enkele van de aanbevelingen uit het vorige hoofdstuk zijn relatief hoog, maar de onderhoudskosten kunnen, schatten we, relatief laag blijven en later door de branche zelf gedragen worden.

Drie punten springen er wat ons betreft uit:

- Versterking van de sturing in het kennismanagement.
- Bundeling en coördinatie van de vele reeds aanwezige kennis.
- Ontwikkelen en op elkaar aansluiten van netwerken van arbosleutelpersonen in podiumkunstorganisaties

Bij het eerste punt denken we aan de *Stichting ArboPodium i.o.* Bij het tweede punt denken we aan een *Kenniscentrum* dat onder de strategische sturing van de Stichting ArboPodium haar operationele werkzaamheden uitvoert. Het realiseren van deze twee concrete organisaties zien we als een zinvolle investering van de convenantgelden.

Het is een 'topdown' benadering in de branche die het branchebrede denken stimuleert en bewaakt en de 'aanbodzijde' coördineert en inzichtelijk maakt. Beide organisaties kunnen onmiddellijk aan de slag met de vele analyses en aanbevelingen uit dit rapport.

Aan het einde van de looptijd van het convenant dienen Stichting ArboPodium en het Kenniscentrum een positie verworven te hebben in de podiumkunstenbranche en moet het vanzelfsprekend voor de branche zijn, dat ook zonder convenantgelden beide organisaties gecontinueerd worden.

Het derde punt is een versterking van een 'bottom-up' benadering, ofwel een versterking van 'de vraagzijde' in de branche. Stimuleer en creëer vraag naar arbokennis in de branche van arbogekwalificeerde personen in de 0^e lijn (arbo-coördinatoren, maar ook directies, leidinggevenden, OR-en, werknemers), waardoor Stichting ArboPodium en het Kenniscentrum ook echt aan de slag moeten voor klanten. Ook hier denken we dat de convenantgelden een nuttige investering zijn om de continuïteit van een verbeterde arbokennisinfrastructuur te borgen.

In concreto:

- voor de Stichting ArboPodium en het Kenniscentrum kunnen grove investeringsbegrotingen gemaakt worden voor de komende drie/vier jaren op basis van de geschetste taken en functies in het vorige hoofdstuk. Vervolgens adviseren we de convenantpartijen te overleggen hoe deze investeringsbegrotingen vanuit de convenantgelden gefinancierd kunnen worden. Tevens adviseren we hen nu al na te denken over de continuering van deze twee organisaties na het wegvallen van de convenantgelden;
- voor de stimulering van netwerken adviseren we het organiseren van bijeenkomsten en scholing, en het toespitsen van voorlichting en informatie op de diverse arbodoelgroepen in podiumkunstorganisaties (zie ad 5.2.1) om zo

het bredere kader in de branche te ontwikkelen en de vraag naar kennis te stimuleren.

A Bijlage: analyseschema arbokennisinfrastructuur podiumkunstenbranche

Kenmerk	Sterk punt	Zwak punt
1. Infrastructuur		
1.1 Netwerkstructuur		
• Dekking 0° t/m 4° lijn	• Ruime bezetting met spelers in alle schillen	• Erg volle 1° lijn: met name onder werkgevers- en brancheorganisaties die aan werkgeverszijde meepraten • Dekking met actieve spelers is het best bij fysieke belasting, bij werkdruk het minst • Niet duidelijk actief t.a.v. arbo, verzuim, reïntegratie:
• Typen organisaties	• Schildoorsnijdende spelers: ArboPlatform (ArboPodium), uitgevers (VPT/St. Publicaties Podiumtechnologie), website (Zichtlijnen), organisator van seminars (Bloemers & Leach Arts Consultants) • Beroepsonderwijsinstellingen in toenemende mate arbo-actief; scholingsfonds aanwezig dat ook arbo-bij- en nascholingsprojecten ondersteunt • Bij fysieke belasting zijn veel sectorspecifieke (para)medici met specialistische curatieve en preventieve expertise, die een belangrijke bijdrage aan de arbokennisinfrastructuur leveren (met name dans en orkesten) • Bij geluid is er specialistische kennis bij een onderzoeks /adviesbureau over	• 1° lijn: VNG, verzekeraars, certificeerders instellingen (t.a.v. arbozorgsystemen), belastingdienst, reïntegratiebedrijven, UVI's, patiëntenverenigingen • 2° lijn: revalidatiecentra, beroeps- en kennisverenigingen van arboprofessionals • 3° lijn: algemene onderzoeksfondsen (ZON, NWO, Leefstijlfondsen, centrum GBW), branchespecifieke onderzoeksfondsen, centrale wgo's, adviesraden • 4° lijn: Europese overheid en arbo-instituten • Lijst van niet-actieve organisaties bij werkdruk is het langst, bij fysieke belasting het kortst, maar ook daar zijn veel actoren nog

*Infrastructuur
Netwerkstructuur*

Kenmerk	Sterk punt	Zwak punt
	blootstellingsniveaus bij orkesten	niet zeer actief
1.2 Kennisaanbieders en -afnemers		
• Dominante kennisaanbieders (1e t/m 4e lijn)	• Aanwezigheid van belangrijke kennistransporteur voor gehele branche: Zichtlijnen (tijdschrift én website) • Bij fysieke belasting zijn er enkele dominante kennisaanbieders (St. Gezondheidszorg voor dansers en de (para)medici voor met name dansers en musici) • Bij geluid (orkesten) vormen CNO, onderzoeks/adviesbureaus Peutz e.a. en arbodiensten de prominente kennisaanbieders	• Arbodiensten (1e lijn) worden i.h.a. niet gezien als belangrijkste kennisaanbieders • Leveranciers (1e lijn) vervullen nog wat beperkte rol in kennisaanbod • Hiermee is een belangrijke schakel voor vertaling van kennis in de atbokennis-infrastructuur zwak ingevuld • Bij werkdruk nog niet echt sprake van dominante kennisaanbieders
• Dominante kennisaanbieders (0^e lijn)	• De grotere 0^e lijns organisaties, zowel onafhankelijke producenten als gesubsidieerde instellingen, zijn wel duidelijke kennisaanbieders • Arbobewustzijn in 0^e lijn verschilt per deelsector, maar is i.h.a. groeiend • Van de deelsectoren vormen dans en orkesten de belangrijkste kennisaanbieders, en dan met name rond fysieke belasting	• Belangrijkste kennisafnemer is eerder de 1e lijn (en dan met name de wgo's, who's en brancheorganisaties), dan de 0e lijn • Kennisafname is nog het minst ten aanzien van werkdruk, gevolgd door geluid (m.u.v. orkesten)
1.3 Werkterreinen en onderlinge relaties van spelers		
• Aanvullend / overlappend	• Veelal geen sprake van storende overlap in werkterreinen en werkzaamheden van spelers	• arbokennis is (nog) zo versnipperd, dat niet gesproken kan worden van 'aanvullend', maar eerder van 'fragmentarisch' • Enige overlap in initiatieven van

Kennisaanbieders -afnemers

Werkterreinen en onderlinge relaties van spelers

Kenmerk	Sterk punt	Zwak punt
• Mono/multidisciplinair	• Multidisciplinaire benaderingen worden toegepast bij (ver)nieuwbouwprojecten of grote producties, waarbij arboaspecten meer integraal worden meegenomen • Beginnend besef van onderlinge samenhang tussen risico's: mct name t.a.v. werkdruk, fysieke belasting; beperkt t.a.v. geluid, fysieke belasting; en beginnend t.a.v. geluid, werkdruk • Enkele initiatieven bij dans (preventieprogramma in opleidingen) en orkesten (idem + Spelen met je lijf-project) waar fysieke belasting en werkdruk gezamenlijk worden belicht	wgo's, brancheorganisaties en wno's, ieder voor eigen deelsector • De branche maakt nog nauwelijks afgewogen keuzen bij kennisactiviteiten voor soms mono, soms multidisciplinaire benaderingen, al naar gelang gewenst of nodig is • Vrijwel uitsluitend monodisciplinaire benaderingen t.a.v. geluid, fysieke belasting en werkdruk (en ook andere arboaspecten, zoals veiligheid), waardoor raakvlakken en onderlinge beïnvloeding buiten beeld blijven en er slechts een deelprobleem wordt bekeken en ook slechts deeloplossingen kunnen worden gevonden • Ook binnen de drie risicogebieden is veelal sprake van monodisciplinariteit (bv. meten van blootstellingsniveaus, of prevalentie van gezondheidsklachten, of behandeling ervan, maar niet en/en benaderingen)

Kenmerk	Sterk punt	Zwak punt
• Cruciale relaties: – Werkgevers- en werknemersorganisaties – Idem met arbodiensten – Idem met overheid	• Relatie tussen wno's, wgo's en bio's is branchebreed structureel ingevuld • Relatie tussen wno's, wgo's, bto's en overheid (Min. SZW en OCW) is op diverse manieren branchebreed structureel ingevuld • Soms ook nog ad hoc relatie tussen wgo's, bto's, wno's en overheid, maar dit kan uitgroeien tot meer structureel (bv. rond arbeidsvoorwaarden) • Relatie tussen 1 arbodienst en ArboPodium is structureel via mantelcontract ingevuld voor een aantal deelsectoren • Goede relatie tussen wno's, wgo's, bto's en overheid per deelsector geeft soms belangrijke impuls aan kenniscyclus voor die deelsector: bv. in orkestendeelsector (Arbocommissie van CNO) op alliedrie risicogebieden	• Relatie tussen wno's, wgo's en bio's: ondanks ArboPodium als structureel samenwerkingsverband, is de samenwerking niet steeds soepel; dit uit zich o.a. in trage besluitvorming en beleidsvoering van ArboPodium i.o. • Relatie tussen wno's, wgo's, bto's en arbodiensten: relatie is problematisch: onduidelijkheid over rol en positie van arbodiensten en wat men ervan mag verwachten • Op lijn ervaren tegengestelde belangen en onvoldoende afstemming tussen overheidspartijen: Min. SZW en AI als arbo-eisers enerzijds, en Min. OCW en gemeenten als subsidënten anderzijds: de één eist iets, wat de ander niet wil financieren (2 bekken van één tang)
• Samenwerking tussen spelers	• ArboPodium en aanloop naar arboconvenant getuigt van wens tot samenwerken tussen wgo's, bio's en wno's; deze bundeling maakt branchebrede kennisactiviteiten en kennismanagement beter mogelijk en efficiënter (gezamenlijkheid naast maatwerk per deelsector) • Ontwikkeling van branchenormen en arboconvenant getuigen van goed verlopende	• Structurele samenwerking is nog niet wijd verbreid en is vaak moeizaam, zowel binnen als tussen schillen (bv. niet tussen/binnen arbodiensten, niet met (para)medici, onderzoekinstellingen, leveranciers etc.), maar ook niet tussen deelsectoren • Relatie tussen Scholingsfonds Kunst & Cultuur en sommige koepels is gespannen

Kenmerk	Sterk punt	Zwak punt
• (In)formele netwerken en (kennis)uitwisseling	samenwerking tussen ArboPodium en overheid (min. OCW en SZW) • Mantelcontract tussen ArboPodium en Arbo Unie getuigt van wens tot samenwerking (maar wordt nog minimaal ingevuld) • Mantelcontract tussen ArboPodium en Arbo Unie wordt in 2001 mogelijk herzien voortgezet • Er zijn diverse voorbeelden van incidentele samenwerkingsverbanden rond kennisactiviteiten op alle drie risicogebieden, vooral in deelsectoren en soms branchebreed	
	• 0^e lijn: veel clubjes en netwerken voor horizontale kennisuitwisseling, met name binnen deelsectoren: bv. ZEBRAoverleg (toneelmeesters), Muziek en Theater netwerk, Orkest, Overleg Techniek Concertzalen, beurzen en regio bijeenkomsten VPT, Arbocommissie CNO etc. • Kennisuitwisseling tussen 0e en 1e lijn: via vergaderingen en activiteiten van ArboPodium i.o. • Zichtlijnen faciliteert kennisuitwisseling tussen en binnen 0e t/m 3e lijn • Werkgroepen binnen ArboPodium op de drie onderwerpen kunnen als branchebrede netwerken voor kennisuitwisseling tussen 0e	• Deelsectoren verbindend netwerk voor arbocoördinatoren bestaat nog niet; wellicht vormt het seminar op 11 juni a.s. een opstap daarvoor • Andere verbindende netwerken binnen en tussen 1^e t/m 3^e lijn ontbreken • Sterke afhankelijkheid van ArboPodium en VPT/ Zichtlijnen: bij wegvallen van hen gaat belangrijke cohesie verloren en versplintert de arbokennis • Kennisuitwisseling rond fysieke belasting tussen de preventieve wereld (arbodiensten) en de curatieve wereld (para)medici en medische centra vindt nog nauwelijks plaats • Kennisuitwisseling rond werkdruk is in het

Kenmerk	Sterk punt	Zwak punt
• Isolatie	en 1^e lijn gaan fungeren	algemeen nog zeer beperkt • Kennisuitwisseling tussen de 'lawaaisectoren' is nog niet tot stand gekomen • Diverse spelers (bv. 0^e lijn, aanbestedingen, leveranciers, onderzoeks en adviesinstellingen) hebben wel contacten met collega-organisaties, maar werken toch vaak 'ieder voor zich', met als gevolg fragmentatie van kennis • In de 0^e lijn werkt men vaak in solofuncties (waardoor er juist behoefte is aan netwerken) • Initiatie van kennisactiviteiten gebeurt veelal per deelsector, meestal niet vanuit de gehele branche gezamenlijk • 'Lessons learnt' uit kennisactiviteiten per deelsector worden veelal nog niet gedeeld met andere deelsectoren
• Concurrentie	• 1^e lijn: concurrentie tussen aanbestedingen, leveranciers, onderzoeks-, opleidings en adviesinstellingen lijkt nauwelijks een echt probleem, hoewel er wel van enige concurrentie sprake is	• 0^e lijn: sterke concurrentie om cultuursubsidies belemmert toepassing van beschikbare arbokennis • 1^e en 2^e lijn: gebrek aan creatieve concurrentie tussen kennisaanbieders die de kenniscyclus stimuleert
2. Kennismanagement		
2.1 Kenniscyclus		

Kennismanagement
Kenniscyclus

Kenmerk	Sterk punt	Zwak punt
• Kennisontwikkeling, (onderzoek, instrument-ontwikkeling e.d.)	• Commissie VGWT heeft Arbohandboek laten ontwikkelen (inclusief RI&E-instrument); ArboPodium wil dit laten actualiseren en een instrument voor productie-RI&E's laten ontwikkelen • Kennisontwikkeling is verst gevoerd rond schadelijk geluid (orkesten) en fysieke belasting (met name dansers, musici) • Kennisontwikkeling rond schadelijk geluid bij orkesten kan als voorbeeld dienen voor andere risicogebieden • Ruime (para)medische kennisontwikkeling rond fysieke belasting, die aangrijpingspunten biedt voor verdere preventief gerichte kennisontwikkeling • Rond fysieke belasting loopt steeds wel ergens een onderzoek	• Beperkte kennisontwikkeling in Nederland; op internationaal niveau meer kennisontwikkeling? • 1^e lijn: ontwikkelde ervaringskennis binnen arbodiensten wordt beperkt geëxpliciteerd • 2^e lijn: geen structurele onderzoeksprogramma's, vakgroepen, instituten: slechts incidentele initiatieven voor arbo-onderzoek (bv. scripties, promoties) • Kennisontwikkeling hapert op diverse fronten (geluid: pop- en jazz sector; fysieke belasting: acteurs, technici etc.; werkdruk: alle beroepen m.u.v. orkesten)
• Kennisoverdracht (voorlichting, informatie, opleiden, conferenties e.d.)	• Toenemende aandacht voor arbo in beroepsonderwijs en in bij- en nascholing • Studiedag voor arbocoördinatoren gehouden bij uitkomen van ArboHandboek en nu initiatief tot nieuw seminar voor arbocoördinatoren op 11 juni 2001 • Kennisverspreiding via Zichtlijnen (zowel tijdschrift als website) + initiatief tot specifieke website van ArboPodium over arbozaken	• Beperkte kennisoverdracht: • Arbo nog onvoldoende opgenomen in eindtermen van beroepsonderwijs • Ad hoc arbo bij- en nascholingsaanbod en -afname • Kennisoverdracht blijft achter bij de kennisontwikkeling in NL: er is wel kennis maar deze wordt onvoldoende verspreid • Suboptimale import en verspreiding van buitenlandse kennis in NL

Kenmerk	Sterk punt	Zwak punt
• Kennistoepassing (toepassing van normen, instrumenten e.d.; advisering, certificering)	• Relatief veel kennisoverdrachtinitiatieven t.a.v. fysieke belasting • Vooral grotere organisaties schakelen adviesbureaus en leveranciers in voor (specialistisch) advies • Grootchalige (ver)nieuwbouwprojecten van theaterzalen bieden kansen voor toepassing van actuele kennis • Ontwikkelde en te ontwikkelen branchespecifieke normen bieden goede kansen voor kennistoepassing • Er zijn diverse concrete voorbeelden van arbeids- en hulpmiddelen waarin kennis praktisch is toegepast, met name t.a.v. fysieke belasting en geluid, een enkele t.a.v. werkdruk	• Kennisoverdracht blijft vaak binnen subsystemen: bv. binnen medische wereld, technische wereld, afzonderlijke deelsectoren • Bovenstaande geldt het meest voor werkdruk • Onvoldoende kennistoepassing van zowel aanwezige als overgedragen kennis: • 0° lijn vraagt maar in beperkte mate hulp bij kennistoepassing vanuit arbodiensten, leveranciers en adviesbureaus • Werknemers genereren i.h.a. onvoldoende 'vraag naar kennistoepassing' • Artistiek leiders, dirigenten etc. vormen vaak bottle neck voor kennistoepassing • Bestaande branchespecifieke kennis t.a.v. geluid en fysieke belasting (ook die 'materieel gestold' is in arbeids en hulpmiddelen) wordt te weinig gebruikt • De beschikbare algemene kennis t.a.v. werkdruk wordt eveneens te weinig gebruikt • Expliciete kennisevaluatie is nog niet aanwezig
• Kennisevaluatie (monitoring, auditing: leiden activiteiten tot gewenste kennis en tot de gewenste doelen?)	• Bij fysieke belasting en schadelijk geluid doen zich kansen voor voor een stap naar kennisevaluatie	

<i>Sturing op de kenniscyclus</i>	2.2. Sturing op de kenniscyclus • Expliciet kennismanagement vanuit missie, visie, doelen, strategie (MVDS)	• Er zijn kansen voor het opstarten van expliciet kennismanagement • Bewustzijn dat kennismanagement noodzakelijk is, is duidelijk aanwezig binnen de branche • T.a.v. kennisoverdracht tekent zich wat meer structurele aandacht af (zie de daarbij vermelde initiatieven), dan bij de andere drie stappen in de kenniscyclus • Kennismanagement initiatieven zijn het meest bij geluid (orkesten) en fysieke belasting (dansers en musici): onderzoeken als basis voor verdere kennisactiviteiten en beleid	• Kennismanagement is nog in pril beginstadium (vooral ad-hoc activiteiten), zeker t.a.v. kennisontwikkeling, -toepassing en -evaluatie • Binnen geen van de deelsectoren worden alle stappen van de kenniscyclus bewuust en integraal aangestuurd • Nog maar beperkte initiatieven t.a.v. werkdruk op alle vier stappen uit de kenniscyclus voor alle deelsectoren (wel enkele initiatieven bij orkesten)
• Vraag of aanbodgestuurd, vraag /aanbodafstemming, marktwerking	• Vraag-antwoordrubriek op Zichtlijnenwebsite (en site van ArboPodium straks) biedt mogelijkheid voor kennismanagement • Belangstellingpeiling voor onderwerpen op a.s. seminar voor arbocoördinatoren biedt mogelijkheid tot kennismanagement • Bij fysieke belasting is duidelijk sprake van vraag naar kennis vanuit 0^e lijn • Arbocommissie van CNO fungeert als platform voor vraag-aanbodafstemming bij orkesten • Binnen orkesten (0^e lijn) is sprake van vraag-aanbodsturing	• De beperkt aanwezige kennisstromen zijn vooral aanbodgestuurd, waardoor marktwerking nauwelijks sturing geeft op de kenniscyclus: • Behoeften in 0^e lijn worden onvoldoende systematisch naar voren gebracht, noch onderzocht • 1^e en 4^e lijn ontwikkelt en biedt kennis aan o.b.v. ingeschatte behoeften in 0^e lijn of top-down ('dit moeten ze weten') • Het kennisaanbod wordt nog onvoldoende overzichtelijk verduidelijkt • Actoren uit de verschillende lijnen stemmen	

• Financiering: - Markt (privaat) - Overheid (publiek) - Anders	• Werkgroepen van ArboPodium kunnen platforma voor branchebrede vraagaanbodafstemming worden • Via financiering hebben diverse partijen invloed op het kennismangement gehad • Arboconvenant is pushfactor voor kennisactiviteiten • Branchefondsen/verzekeringen voor dans en toneel maken preventief gerichte kennisactiviteiten mogelijk • Instelling van sociaal fonds per CAO kan pushfactor worden voor kennisactiviteiten per deelsector en gehele branche • Spelers hebben een vrij eenduidig beeld van de verdeling van arbofinancieringsbronnen (20-40% privaat, 60-80% overheid) • Enkele geslaagde voorbeelden van belangrijke financieringen, met name t.a.v. geluid en fysieke belasting	onvoldoende over vraag en aanbod af • Disbalans tussen private en publieke financiering: sterke afhankelijkheid van (te weinig) publieke financiering • Grote versnippering van financiering • Vóór het arboconvenanttraject nauwelijks financiële prikkels vanuit publieke gelden voor de vier kernfuncties • Arbo-bij- en nascholingsactiviteiten van Oe lijn (bv. BHV) worden gefinancierd uit Scholingsfondsen voor Kunst & Cultuur • Beperkte budgetten werken werkdruk in de hand
• Technologicontwikkeling	• Fysieke belasting: geautomatiseerde trekkenwanden leiden tot vraag naar opleidingen voor verantwoorde bediening • Geluid: mogelijkheid van antigeluid is impuls voor a.s. kennisontwikkelingsproject voor orkesten	• Technologicontwikkeling geeft in beperkte mate een push aan arbokennisactiviteiten, maar lijkt sommige arborisico's juist te verhogen • Theatertechniek werkt sectorbreed nog niet zo sterk als pushfactor voor vraag naar arbokennis, als zou kunnen • Fysieke belasting en geluid: arbokennis-toepassing leidt wel tot

• Wet en regelgeving, normen, certificering	• Van kracht worden van Restgroepenbesluit in 1991 heeft branche impuls gegeven tot meer arbobewustzijn en activiteiten (oprichting en activiteiten van Commissie VGWT) • Stemmen gaan op voor een branchearbocode voor arbovriendelijke theatergebouwen en certificaten voor arbovriendelijke producties: dit kan impuls geven aan kennisoverdracht in 0^e lijn • Ontwikkelde branchespecifieke normen geven impuls aan kennisoverdracht; te ontwikkelen normen i.h.k.v. arboconvenant bieden ook kansen voor maatwerk • Fysieke belasting: toekomstige regelgeving t.a.v. trekkenwanden is pushfactor voor kennisoverdracht • Werkdruk: arbeidsijdenwet en regelgeving was push voor ontwikkeling van ervaringskennis en kennisoverdracht in 0^e lijn • Geluid: onderzoek naar geluidsniveaus in orkesten kan impuls geven voor normontwikkeling	technologieontwikkeling voor de branche (ergonomische muziekinstrumenten en meubilair, trekkenwanden, otoplastieken, orkestbakken), maar dit vormt nauwelijks een pushfactor voor arbokennisactiviteiten of vraag naar arbokennis (m.u.v. trekkenwanden) • Huidige wet en regelgeving en normen werken i.h.a. onvoldoende als prikkel voor de kennisoverdracht • Geluid: stemmen gaan op voor strakkere handhaving (poppodia) • Werkdruk: speciale arbeidstijdenregeling kan na enige tijd remmend gaan werken op verdere kennisoverdracht en daarop volgende kennisfuncties t.a.v. werkdruk

• Spraakmakers, visionairs, inspiratoren, boegbeelden	• 0^e lijn: aanwezigheid van enkele koploperinstellingen (zowel omafhankelijke producenten als gesubsidieerde instellingen, zowel klein als groot) • 1^e lijn: bij wgo's, bto's en wno's relatief veel mensen die zich met passie voor arbo inzetten • 2 visionairs bij wgo en wno t.a.v. arbeidsvoorwaardenverbetering en sociaal fondsvorming • Fysieke belasting en geluid: enkele organisaties/personen in 0^e/1^e/2^e lijn, die als inspiratoren en boegbeelden fungeren	• 1 spraakmaker is net met pensioen gegaan (hoewel nog actief) • De impulswerking van boegbeelden op de kenniscyclus is (uiteraard) sterk afhankelijk van de inzet van deze individuen; als zij wegvallen of hun werk stoppen, stopt ook een wezenlijke prikkel • Werkdruk kent nog geen inspiratoren en boegbeelden, die het onderwerp in de branche steeds 'op de agenda plaatsen'
• Andere push of pullfactoren	• Veel (ver)nieuwbouw van theatergebouwen, waardoor op grotere schaal toepassing van stand der techniek mogelijk is, dan bij normale investeringen • Krapte op de arbeidsmarkt voor technici • Geluid en werkdruk: initiatieven vanuit de vakbond prikkelen deelsectoren tot meer activiteiten • Werkdruk: motie in Tweede Kamer was impuls voor arbeidsvoorwaardenonderzoek in de branche • Sociaal Fonds Theater als middel voor financiering kinderopvang kan pushfactor worden voor werkdrukgerelateerde activiteiten (voorzieningen voor combinatie zorg en arbeid)	• Gezondheidsklachten, verzuim en WAO-instroom werken niet als push- of pullfactor voor kennisactiviteiten • Macho/machacultuur en 'the show must go on mentaliteit' maakt dat met klachten wordt doorgewerkt • Publieke opinie werkt (nog) niet mee: publiek is niet arbobewust (wat was bv. het effect van de dodelijke val in een orkestbak enige tijd geleden?) • Aandacht in media voor problematiek in de ene deelsector betekent geen push voor kennisuitwisseling naar andere deelsectoren met analoge problematiek • Groot aanbod op arbeidsmarkt van musici en freelancers prikkelt 0^e lijn niet tot goede

Innovatief en oplossend vermogen		arbozorg voor hen
2.3 Innovatief en oplossend vermogen • Interactie met (geheel) andere kennisterreinen	• Werkdruk en fysieke belasting: publicaties over algemene stand der techniek op deze risicogebieden kan stimulans worden voor kennisactiviteiten in de branche, mits spelers deze kennis willen oppakken en vertalen	• Weinig oog voor zoeken van oplossingen in geheel andere branches met toch vergelijkbare (arbo)problematiek: bv. bouw t.a.v. samenwerkende werkgevers, en zorgsector t.a.v. 'show must go on', topsport t.a.v. psychische prestatiedruk • Geen prikkels vanuit kennisterreinen die in andere branches wél een pushfactor vormen: kwaliteits- en milieuzorg, productiviteit en marktwerking
• Internationale gerichtheid	• Brancheleden onderhouden contacten met internationale organisaties en nemen deel aan internationale conferenties, waar soms ook arbo-onderwerpen aan de orde komen • Fysieke belasting en geluid: de prominente kennisaanbieders op deze gebieden onderhouden contacten met buitenlandse organisaties en oriënteren zich mede op buitenlandse kennis	• Internationale branche-arbo-expertise is geen grote prikkel voor kennisactiviteiten in NL • Fysieke belasting en geluid: internationale gerichtheid buiten de prominente kennisaanbieders is beperkt • Werkdruk: geen signalen dat buitenlandse kennis van invloed is op kennisactiviteiten in NL
• Probleem- of oplossingsgerichtheid, reactieve of pro-actieve benadering	• Arboconvenant en Werkgroepen van ArboPodium bieden mogelijkheden tot een meer pro-actieve aanpak • Geluid: onderzoeksinitiatieven bij orkesten zijn pro-actief gericht • Fysieke belasting: verknoping van de curatieve (para)medische wereld aan de preventieve	• Vooralnog dominant reactieve, probleemgerichte, curatieve aanpak: onderzoek bv. gericht op in kaart brengen van omvang van problematiek, niet zozeer op inventariseren of ontwikkelen van goed practices • 0° lijn benut onvoldoende haar creatieve

	arbowereld biedt mogelijkheden voor meer pro-actieve aanpak	vermogen om in vroeg stadium oplossingen te bedenken • pro-actieve aanpakken staan nog in de kinderschoenen: bv. al in de brainstormfase doorlichten van een productie op risico's voor alle betrokkenen is nog zeldzaam • Werkdruk: wordt nog maar net geïdentificeerd
• Heden of toekomstgerichtheid	• ArboPodium en arboconvenant bieden kansen tot meer toekomstgericht functioneren • Bij alle drie risicogebieden zijn er kansen en/of initiatieven voor meer toekomstgerichte insteek (geluid: ontwikkeling van innovatieve oplossingen voor orkesten; fysieke belasting: verknoping van (para)medische wereld aan arbowereld; werkdruk: ontwikkeling van betere arbeidsvoorwaarden)	• Tot nu toe sterke gerichtheid op problematiek in het heden en belangen in het hier en nu: bv. gerichtheid op behandeling van gezondheidsklachten, en inventariseren van bestaande risico's (bv. AI-inspectierapporten, nulmeting, i.h.k.v. arboconvenant) • Geluid: sommige deelsectoren zelfs niet bezig met problematiek in hier en nu, en zeker niet met toekomst (pop en jazz) • Werkdruk: wordt nog maar net geïdentificeerd, nog nauwelijks aandacht voor de toekomst ervan
• Andere prikkels voor innovativiteit	• Geluid: studiefonds Peutz geeft prikkel aan ontwikkeling van innovatieve oplossingen voor geluidbelasting bij orkesten	• Branche kent geen 'ingebouwde prikkelgeneratoren' zoals arboprijzen, universiteitsleerstoel, onderzoeksfonds voor (arbo)innovaties in cultuurproductie, subsidieregelingen voor ontwikkeling van good practices in 0^e lijn e.d. • Scholingsfonds Kunst & Cultuur mist branchebrede scholingsprojecten, die als

	prikkel voor innovatieve aanpakken kunnen werken	
3. Output		
3.1 Kennisinhoud		
Aanwezige kennis	Relatief veel kennis over podiumtechnologie (is deels verbonden met arbozaken) Relatief veel beschrijvingen van belastende factoren, gezondheidseffecten en curatieve maatregelen in de beschikbare literatuur Meeste kennis is beschikbaar over fysieke belasting, vooral over dansers en musici, maar toch ook over andere beroepsgroepen Veel kennis is beschikbaar over geluid bij orkesten (niet in andere deelsectoren/beroepen) Er is wel veel algemene kennis over werkdruk (stand der techniek) en branchespecifieke kennis over arbeidsvoorwaarden in de branche	Aanwezige kennis is fragmentarisch: dekt niet alle deelsectoren en dekt niet volledig het continuüm van oorzaken, blootstelling, risico's, normen, effecten, tot oplossingen en aanpakken Relatief weinig primaire (wetenschappelijke) kennis over oorzaken, blootstellingen, effecten Relatief veel 'grijze' literatuur en impliciete kennis bij personen: er is meer dan we weten Weinig tot geen branchespecifieke arboliteratuur over zangers, acteurs en technici, leidinggevend, ondersteunende beroepen Geluid: veel kennis beschikbaar over geluidstechniek, maar deze is primair gericht op artistieke kwaliteit en niet op lawaai-beheersing Werkdruk: er is amper branchespecifieke literatuur aanwezig (alleen orkesten)
Ontbrekende kennis, wat is nodig?		Nodig is: Arbo-inhoudelijke kennis: Ontwikkeling van branche en deelsectorespecifieke kennisproducten voor versterking van alle vier stappen in de

kenniscyclus en ten aanzien van gehele continuum van oorzaken en risico's tot aanpakken		
• Voor sommige deelsectoren en beroepen is meer nodig dan voor andere • <u>Contextkennis:</u> • Informatie over wie over welke kennis beschikt én welke financieringsbronnen te benutten zijn • <u>Proceskennis:</u> • Kennis over ontwikkeling van branchebeleid, arbokennismanagement en gedragsveranderingen • In relatie tot uitkomsten van nulmeting van ORBIS is met name kennis nodig over: • Fysieke belasting: bij opera/operette artiesten; en technici bij toneel, dans, opera/operette, pop en jazzpodia, vlakke vloer theaters, schouwburgen en concertzalen • Geluid: bij technici met name bij poppodia (en wellicht bij dansers, zangers en acteurs) • Werkdruk: bij acteurs, dansers, opera/operette, musici; bij technici bij toneel, dans, opera/operette, orkesten, schouwburgen en concertzalen; bij leidinggevenden en administratief personeel in alle deelsectoren		

• Niet-beantwoorde vragen		• 'Samenwerkende werkgevers' is nog steeds een issue in 0° lijn • Duidelijke normen: veel behoefte aan in 0° lijn • Er zullen veel niet-beantwoorde vragen in de 0° lijn zijn, maar deze blijven vooralsnog impliciet • Fysieke belasting: naar verwachting zijn er niet-beantwoorde vragen die met bestaande kennis wél beantwoord kunnen worden, mits deze ter plekke bekend en beschikbaar is • Geluid: diverse niet-beantwoorde vragen zijn geuit • Werkdruk: onbekend (maar zullen er zeker zijn)
3.2 Kennisdragers		
• Papier	• Voorbeelden van diverse papieren publicaties: bv. handboek 'Open doek voor arbo' met o.a. RI&E-instrument, tijdschrift Zichtlijnen, branchenormen • Voorbeelden van diverse papieren publicaties (m.n. onderzoeksrapporten en artikelen) op alle drie risicogebieden, nog het meest t.a.v. fysieke belasting	• In vergelijking met andere branches nog beperkte hoeveelheid beschikbare kennis op papier: onderzoeksrapporten, (wetenschappelijke) artikelen, instrumenten e.d. • Veel impliciete kennis (in hoofden van mensen) is nog niet op papier geëxpliciteerd • Werkdruk heeft minst aantal papieren kennisdragers
• ICT	• Website Zichtlijnen (met vraag/antwoord, discussieforum en arborubriek); biedt goede mogelijkheden tot verdere uitbouw of koppeling met a.s. site ArboPodium • E-mail ArboNieuwsbrief van Zichtlijnen en	• Er zijn diverse websites van de branche, maar relatief weinig met aandacht voor arbo • Beschikbare branchespecifieke ICT-producten besteden nog relatief weinig aandacht aan fysieke belasting, geluid en werkdruk

Kennisdragers

	ArboPodium • Website ArboPodium in ontwikkeling: biedt grote kansen voor kennisuitwisseling en overdracht door alle schillen (virtual community) • 0^e lijn maakt gebruik van enkele algemene arbowebsites • Fysieke belasting en werkdruk: CD-rom van St. Tekening (straks deels ook via website van Zichtlijnen) + enkele websites over gezondheid en welzijn voor musici en dansers • Werkdruk: Excelprogramma voor arbeidstijdenroosters (in 0^e lijn ontwikkeld)	• Geluid: kent nog helemaal geen ICT-producten als kennisdragers (bv. geen bundeling van alle geluidsnormering)
• Netwerken (van organisaties en personen)	• Bestaan van tal van netwerken vooral in 0^e lijn (zie eerder), maar ook tussen 0^e en 1^e lijn (ArboPodium) • Werkgroepen van ArboPodium kunnen als belangrijke kennisdragende netwerken gaan fungeren • Fysieke belasting: netwerk in 2^e lijn tussen curatieve kennisaanbieders • Geluid en werkdruk: Arbocommissie en Commissie Geluid binnen CNO (met spelers uit 0^e – 2^e lijn) vormen kennisdragend netwerk • Aandacht voor arbo in beroepsonderwijs en bij- en nascholing neemt toe: nieuwe generatie zal beduidend meer personen als kennisdragers bevatten	• Goed gefaciliteerd netwerk van arbocoördinatoren ontbreekt nog • Netwerken binnen en tussen 1^e en 2^e lijn (van leveranciers, arbodiensten, adviesbureaus, onderzoeks- en opleidingsinstellingen) zijn evenmin aanwezig • Onduidelijk in welke mate de bestaande netwerken in de 0^e lijn als belangrijke kennisdrager fungeren • Geluid: ontbreken van kennisdragende netwerken in pop en jazzsector • Niet alle werkzame personen in de branche zijn arbokennisdragers • Vertrek van personen leidt al gauw tot belangrijk kennisverlies
• Personen		

	• Aanwezige inspiratoren en boegbeelden fungeren als belangrijke kennisdragers • Fysieke belasting: relatief veel belangrijke kennisdragers in de branche aanwezig: zowel in 0^e, 1^e als 2^e lijn • Geluid: enkele belangrijke kennisdragers aanwezig voor problematiek orkesten: m.n. in 1^e en 2^e lijn	• Men weet onvoldoende van elkaar wie wat weet (de 'Wie is wie gids' dekt niet alles, zeker niet de impliciete kennis in hoofden van mensen) • Werkdruk: koplopers en daarmee belangrijke kennisdragers ontbreken voor de branche
• Arbeids-/hulpmiddelen	• Overzicht van leveranciers van middelen via 'Wie is Wie gids' op website Zichtlijnen en als uitgave van St. Publicaties Podiumtechnologie • Op alle drie gebieden bestaan diverse arbeids- en hulpmiddelen waarin arbokennis is toegepast en daarmee als kennisdragers fungeren: met name t.a.v. fysieke belasting, wat minder voor geluid, een enkele t.a.v. werkdruk • Fysieke belasting én werkdruk: de beschikbare arbeids en hulpmiddelen (bv. CD-rom) worden relatief veel gebruikt in de branche	• Geluid: beschikbare hulpmiddelen worden onvoldoende gebruikt) • Werkdruk: arbeids-/hulpmiddelen voor de branche zijn, op enkele uitzonderingen na, nog nauwelijks beschikbaar voor de branche
3.3 Kenniskwaliteit		

• Beschikbaarheid (bekendheid, toegankelijkheid, snelheid)	• Ontsluiting van leveranciers via 'Wie is Wie grids' • E-mail ArboNieuwsbrief wordt rechtstreeks toegezonden aan mailing list: zeer laagdrempelig informatieaanbod • Fysieke belasting en werkdruk: 'Spelen met je lijf' ontsluit deskundigennetwerk voor dans en orkesten • Fysieke belasting: diverse initiatieven om kennis goed beschikbaar te maken voor 0^e lijn + er zijn diverse spelers die branchespecifieke kennis verzamelen en beheren • Geluid en werkdruk: aan enkele publicaties is veel bekendheid gegeven	• Er is meer dan bekend is: • Relatief veel grijze literatuur (scripties van opleidingen e.d.): niet gemakkelijk te traceren • Niet altijd ISBN nummers op uitgaven van St. Publicaties Podiumtechnologie: niet in gewone boekhandels te traceren/ bestellen • Relatief veel impliciete kennis bij belangrijke kennisdragers (moet je maar net weten) • Beschikbare kennis bij arbodiensten wordt onderbenut • Informatie uit RI&E's en PAGO's is niet beschikbaar als basis voor kennismanagement • Databestanden met verzuim- en WAO-gegevens zijn geen basis voor kennismanagement • Fysieke belasting en werkdruk: veel onbekendheid in 0^e lijn of kennis beschikbaar is en waar • Geluid: literatuur over orkestensector onvoldoende toegankelijk voor andere lawaaisectoren
• Betaalbaarheid (prijs, prijs/kwaliteitsverhouding)	• Budgetten voor grootchalige kennis-toepassing komen los bij (ver)nieuwbouwprojecten van theaterzalen • Fysieke belasting: betaalbaarheid van curatieve kennis (behandelingen) is geen probleem	• Elke prijs voor arbokennis is binnen reguliere bedrijfsvoering een probleem: de financiering van de 0^e lijn richt zich primair op het kunstproduct en te weinig op ondersteuning (waaronder arbo) van dit primaire proces: bv. inkopen van advies is al gauw te duur,

• Bruikbaarheid (toepasbaarheid, 'verpakking', werkzaamheid)	• Branche RI&E-instrument is geschikt voor doe-het-zelf aanpak • Ontwikkelde branchespecifieke normen zijn voorbeelden van bruikbare kennis • Fysieke belasting en werkdruk: CD-rom van St. Tekening is een veel gebruikt hulpmiddel • Fysieke belasting: diverse 'brokken kennis' zijn direct bruikbaar binnen de 0° lijn: houding en bewegingstrainingen, publicaties zoals 'Danswijzer', 'Musiceren zonder pijn' en 'Spelen met je lijf'	minimale contracten met arbodiensten • Er zijn nog weinig praktische, oplossingsgerichte arboleidsinstrumenten, publicaties, koopwijzers e.d. voor de branche • Algemene kennis of kennis uit andere branches wordt onvoldoende benut voor vertaling naar branchespecifieke kennis, instrumenten e.d. • Algemene normen worden als niet bruikbaar ervaren • Er is wel een redelijk aanbod van 'verpakte' kennis in de vorm van arbeids- en hulpmiddelen, maar deze worden lang niet altijd gebruikt • Fysieke belasting: aangeboden kennis biedt niet altijd een oplossing voor problemen
• Rijpheid (embryonaal, groeiend, rijp, verouderd)	• Arbohandboek is verouderd, maar wordt binnenkort geactualiseerd • Fysieke belasting: de (para)medische kennis is groeiend/rijp • Geluid: kennis bij orkesten is groeiend naar rijp • Werkdruk: branchebrede kennis over arbeidsvoorwaarden is rijp	• Kennis is veelal nog onvoldoende doorontwikkeld tot bruikbare toepassingen en is dus niet rijp • Fysieke belasting: preventieve kennis is embryonaal/groeiend • Geluid: kennis in pop en jazzsector nog embryonaal • Werkdruk: relatief veel van de beschikbare publicaties zijn verouderd; branchespecifieke kennis is nog embryonaal (m.u.v. orkesten: beginnend)

B Bijlage: lijst met afkortingen

A&O-psycholoog: Arbeids- en Organisatie psycholoog
AO-fonds: Arbeidsongeschiktheidsfonds
ACTA: samenwerkingverband van de tandheelkundige faculteiten van Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit
AI: Arbeidsinspectie
AMABO: Association of Medical Advisors to British Orchestras
AWVN: Algemene Werkgeversvereniging Nederland
AZM: Academisch Ziekenhuis Maastricht
AZR: Academisch Ziekenhuis Rotterdam
BAPAM: British Association for Performing Arts Medicine
BHV: fedrijfshulpverlening
BTO: bedrijfstakorganisatie, ook wel brancheorganisatie
BVQI: Bureau Veritas Quality International
CAO: Collectieve Arbeidsovereenkomst
CNO: Contactorgaan Nederlandse Orkesten
CNV: Christelijk Nationaal Vakverbond
DNV: Det Norkse Veritas
DOD: Directie Overleg Dansgezelschappen
EUR: Erasmus Universiteit Rotterdam
FARBO-regeling: fiscale regeling voor aftrek van arbogerichte investeringskosten
FIM: uitgeverij
FNV: Federatie Nederlands Vakverbond
GAK: Gemeenschappelijk Administratiekantoor
GBW: Gezondheidsbevordering op de Werkplek
GOC: Grafisch Opleidingscentrum
HSE: Health & Safety Executive (Arbeidsinspectie in Verenigd Koninkrijk)
IADMS: International Association for Dance Medicine & Science
ICMCM: International Coordinating Committee for Musicians Medicine
ILO: International Labour Organisation
IOTPD: International Organisation for Transition of Professional Dansers
ISSA: International Social Security Association
IZA: Zorgverzekering voor Ambtenaren
KEMA: commerciële onderneming voor consultancy, auditing en certificering van o.a. arbomanagementsystemen
KUN: Katholieke Universiteit Nijmegen
LANKO: Landelijk Overleg Nederlandse Koren en Orkesten
MPDI: Music Products Distribution International
NIOSH: National Institute for Occupational Safety and Health (overheidsorganisatie in Verenigde Staten van Amerika)

NL: Nederland
NTB: Nederlandse Toonkunstenaars Bond
NVvA: Nederlandse Vereniging voor Arbeidshygiëne
NVVE: Nederlandse Vereniging voor Ergonomie
NVVK: Nederlandse Vereniging voor Veiligheidskunde
NWO: Nederlands Wetenschappelijk Onderzoek
OCW: Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OISTAT: Organisation Internationale des Scénographes, Techniciens et Architectes de Théâtre (internationale koepelorganisatie voor podiumtechnologie met aangesloten organisaties uit 39 landen)
OR: Ondernemingsraad
OSAT: Overleg Scholing en Arbeidsmarkt Theatertechnici
OTT: Opleiding Theatertechniek
OWMT: Onderlinge Waarborg Maatschappij Theater en Dans
PAGO: Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek
PAMA: Performing Arts Medicine Association
PHOV: Post Hoger Onderwijs Veiligheid
RIE: Risico-inventarisatie en -evaluatie
RUL: Rijksuniversiteit Leiden
SER: Sociaal Economische Raad
SZW: Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TNO: Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek
TNO-NIPG: TNO Nederlands Instituut voor Preventieve Geneeskunde
TNO-PG: TNO Preventie en Gezondheid
USZO: Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs
UvA: Universiteit van Amsterdam
UVI: Uitvoeringsinstelling
VGWT: Commissie Veiligheid, Gezondheid en Welzijn in het Theater
VIP: Vereniging van Jazz en Improvisatiemuziek Podia
VNG: Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNME: Vereniging Nederlandse Muziek Ensembles
VNO-NCW: Vereniging van Nederlandse Ondernemingen – Nederlands Christelijk Werkgeversverbond
VNP: Vereniging Nederlandse Poppodia
VNT: Vereniging van Nederlandse Theatergezelschappen
VPT: Vereniging Podium Technologie
VSCD: Vereniging Schouwburg- en Concertgebouw Directies
VU: Vrije Universiteit
VVT: Vereniging Vlakke Vloer Theaters
WGO: Werkgeversorganisaties
WHO: World Health Organisation
WK: Werkgevers in de Kunsten

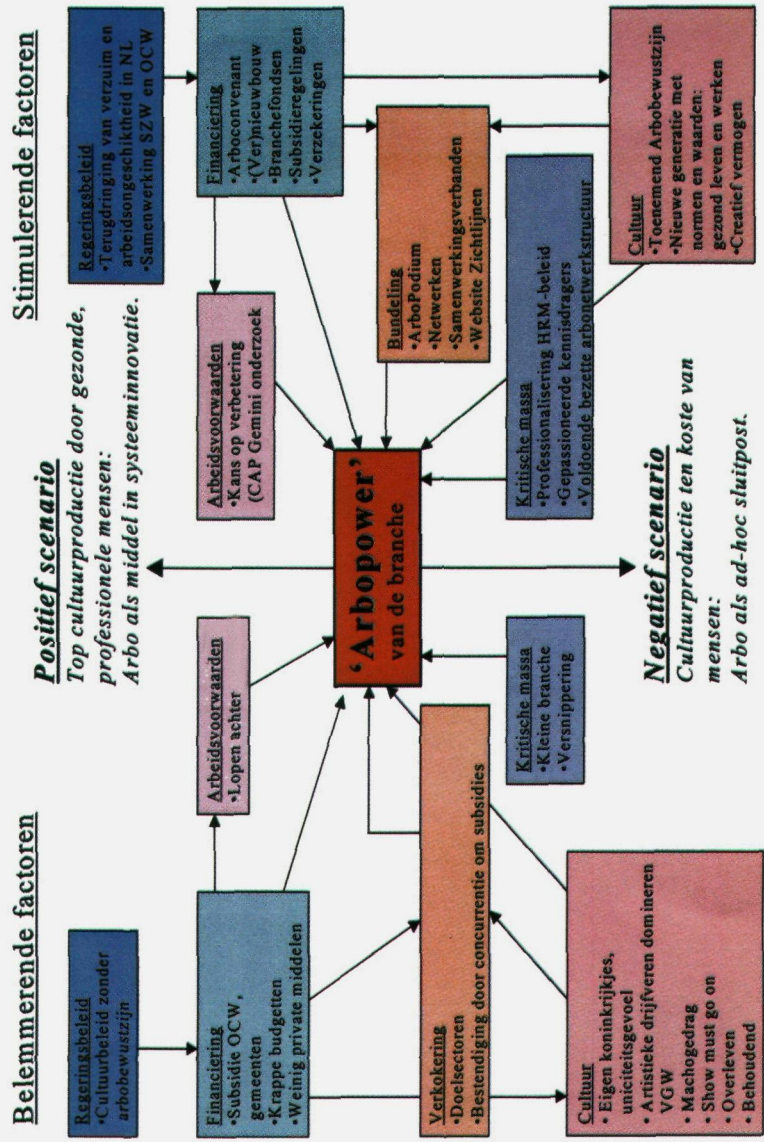
WNO: Werknemersorganisaties

WSC: Werkgeversvereniging voor Schouwburgen en Concertgebouwen

WTT: Werk Techniek Training

ZON: Zorg Onderzoek Nederland

C Bijlage: achterliggende oorzaken functioneren arbokennisinfrastructuur in podiumkunstenbranche

'Arboconvenanten' vormen een belangrijke pijler van het overheidsbeleid om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid sluit deze convenanten af met werkgevers en werknemers van zogenaamde hoogrisico-bedrijfstakken en met bedrijfstakken die zichzelf melden bij het ministerie. Met het afsluiten van arboconvenanten wil het kabinet de blootstelling aan een aantal arbeidsrisico's verminderen. Het gaat om tillen, werkdruk, RSI, schadelijk geluid en een aantal gevaarlijke stoffen (oplosmiddelen, allergene stoffen en kwarts). Een relatief groot deel van de beroepsbevolking heeft met deze arbeidsrisico's te maken.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Directie Communicatie
Postbus 90801, 2509 LV 's-Gravenhage

Verkoop
Elsevier bedrijfsinformatie bv
Postbus 808, 7000 AV Doetinchem
Telefoon: (0314) 35 83 58
Telefax: (0314) 34 90 48

Ordernummer 15.352/02
ISBN 90 5901 150 3

ISBN 90-5901-150-3

9 789059 011502